КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

Ч. 70. Краків, 29. липня 1940. Рік І.

„Krakauer Nachrichten"
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten"
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34 II
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Бомбардування анґл. кораблів і фабрик

Берлін, 25. 7. Німецька начальна команда подає: В середу 24. 7. передполуднем німецькі літаки знищили 5 ворожих торговельних кораблів містоти 17.000 тон. Крім того почав горіти ворожий корабель містоти 4.000 тон. Підводний човен затопив 14.000 тон ворожого тонажу. З уваги на непригожі атмосферичні умовини летунство не проявило великої діяльности. В полудневій Анґлії заатаковано декілька залізничних відтинків і транспорт з харчами.

У Каналі Ля Манш затоплено два торпедовці й один мінолов. Один корабель ушкоджено. Німецькі літаки затопили на Північному Морі один підводний човен. В ночі на 24. ц. м. скинули анґлійські літаки бомби в ріжних місцях у північній і західній Німеччині без поважніших наслідків. Німецькі стежні літаки зістрілили два, протилетунська артилерія зістрілила один ворожий літак. Один німецький літак не вернувся. В пятницю 25. ц. м. одне німецьке швидке судно затопило біля берегів полудневої Анґлії великий ворожий торговельний корабель 18.000 тон містоти на полудне від Троґлянду. Незважаючи на мряку німецькі літаки бомбардували ворожі промислові осередки в полудневo-східній Анґлії і Шотляндії. Далі знищили 5 торговельних кораблів містоти 17.000 тон і важко ушкодили три торговельні кораблі так, що треба числитися з їх втратою. Крім того збомбардувано велику фабрику літаків Вікерса у Вейбрідж, де теж знищено на летунському майдані 4 ворожі літаки, збомбардовано промислові підприємства у Ґрейт Ермавт та у Ґлесґов. Підчас нападу на ворожий конвой дійшло до повітряних боїв, й у висліді зістрілено шість ворожих літаків. В ночі 25. ц. м. ворожі літаки налетіли на північну Німеччину не заподіявши ніякої шкоди. Загальні втрати ворога у вчерашньому дні сягають 10 літаків. Німці втратили 6 літаків.

Новий господарський лад в Европі

ІНТЕРВЮ З МІНІСТРОМ ФУНКОМ. — ГОСПОДАРСТВО В ЕВРОПІ ПІСЛЯ ВІЙНИ. СПІВПРАЦЯ НІМЕЧЧИНИ З ІТАЛІЄЮ У ПЕРЕБУДОВІ ЕВРОПИ. — ЗОЛОТО НЕ МАТИМЕ ЗНАЧІННЯ.

Берлін, 26. 7. Німецький міністр господарства і президент Німецького Банку, — Вальтер Функ, зясував представникам краєвої і закордонної преси погляд, як уявляє собі Німеччина новий господарський лад в Европі під її проводом.

Як відомо мін. Функ дістав доручення від марш. Ґерінґа зладити плян перебудови німецького і европейського господарського життя після закінчення війни. Тому теж на питання, як уявляє собі мін. Функ новий господарський лад в Европі, він відповів, що покищо годі накреслити ясний образ нового господарства. Все ж таки підкреслив, що Німеччина співпрацюватиме над перебудовою Европи з Італією. Війна спричинить великі наслідки в европейському й світовому господарстві, заявив мін. Функ.

Німецька марка матиме велике значіння, зате золото втратить свою панівну ролю.

Дальше мін. Функ згадав про майбутні торговельні взаємини між Німеччиною, СССР, північною і полудневою Америкою та Східньою Азією.

Анґлійська фльота відплила зі Сінґапуру

Токіо, 26. 7. Наспіла вістка, що анґлійська фльота у східній Азії покинула Сінґапур і мабуть відплила на Середземне Море. Звертають увагу, що нема у цій фльоті корабля »Іґль« 22.000 тон містоти і ще деяких одиниць морської фльоти у Сінґапурі.

Виявляється, що після доймаючих втрат на морі Анґлія мусить доповнити свою фльоту кораблями зі Східньої Азії. Значить, їй не залежить уже на Сінґапурі, коли відкликала звідтам воєнні кораблі.

—о—

ДО ВСІХ ВП. КНИГАРЕНЬ І ПРОДАВЦІВ ЧАСОПИСІВ „УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА"

При кінці місяця червня ц. р. вислали ми всім Книгарням і Продавцям наших часописів відповідні вказівки про продажу часописів та умови до підпису. Крім цього вислали рахунки по кінець червня, які просили вирівнати найдалі до 5. липня. Опісля на прохання деяких Вп. Книгарень ми продовжили речинець **остаточно до 20. липня.** До того часу всі Книгарні і Продавці мали:

1) **Надіслати підписану умову купна-продажі книжок та часописів Видавництва.**
2) **Надіслати всі непродані примірники по кінець червня.**
3) **Вирівнати рахунки за всі наші часописі в цілости.**

20. липня минув. Більшість сповнила всі повиці наші слушні домагання. **Деякі Книгарні та Продавці навіть не відозвались або лише частинно сповнили наші доручення.** Побирають далі часописі і за них не хотять розрахуватись.

Тому ще раз і то в останнє закликаємо їх вирівнати негайно рахунки, згідно з умовою — інакше здержимо висилку часопису, а назвиська тих всіх проголосимо в часописі, аби наші Громадяне знали з якої причини не буде в даній місцевості наших часописів. Крім цього за вирівнання належитости будемо впоминатися іншою дорогою.

Дирекція
»УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА«
В КРАКОВІ.

Кінець Альбіону

(Від нашого кореспондента).

Рим, в липні 1940.

Уже з перших днів по розгромі Франції, що була остоєю сили Анґлії у Европі, держави оси зайняли сміле, визовне становище супроти Анґлії: у цьому визові була певність своєї сили, неподоланості, незаперечної у бою вищості. Тут приходить нам на думку полководець і політик кінця XIV стол. і першої половини XV — Піппо Спано: фреска майстра ренесансу Андреа Кастанії у конвенті Санта Аполонія у Флоренції. На цій великій фресці стоїть — між іншими — цей герой у панцирі, без шолому, в усій своїй величі, перед собою у півперек, як перед змагом тримає шаблю; в обличчі, в устах, в очах бачимо: імпозантну, визивно-холодну, певну своєї перемоги, зухвалу — силу, що викликає моторошність у того, хто до цієї сили неприготований.

Що цій силі протиставила Анґлія? Крім слів, нічого. Черчіль виголосив промови, що мали тло чистої ізраїльської психолоґії: „...добре, що ми, врешті ,самі — без Франції!" — нещодавно заявив був В. Черчіль. Він закликав, що Анґлія, це останнє забороло „людськости, демократії, цивілізації." І вже самої тієї заяви — заклику досить, щоби зрозуміти, що Анґлія над прірвою своєї потуги.

Уся европейська політика від світанку своєї історії, уся довга десятками століть культура Европи опирається виключно на національних прінціпах: нація — це єдино рушійна сила політичного, культурного, економічного життя, сили Европи. Політична філософія Европи вже в самому засновку відкидає якісь: „вселюдськості, універсальності, ґеніяльних батьків людськости" — це є їй чуже. В Европі найбільші політичні рухи відбувались на принціпах: нація — її сила, велич. А щойно від даної нації, що творила ці нові політичні цінності, розходились вони й на інші нації, народи. Докази: часи кінця XVIII і — для нас — XIX століття; а врешті — чого ми є свідками — фашистівсько - націоналістичний рух.

Прикладом цього твердження може бути й сама таки Анґлія. Її остров має за собою бурхливу і криваву історію. Тай сам початок, після упадку старовинної потуги Риму, політичного життя цього острову цікавий і повчальний: у V—VI столітті по Хр., коли там прибули предки сучасних анґлійців, то застали там населення, що не було здатне до війни і над яким легко було запанувати. Анґлія у своїй довгій історії, знає походи на свої землі Шкотів, Данії, Норвеґії. За володіння Генриха І (1110 — 1135), що дав підстави національної держави, Анґлія уже так скріпилась, що за Генриха II (1154—1189) володарює уже над південною Францією. Як кожна держава так і Анґлія перебула не одну внутрішню бурю: згадаймо початок XII стол., що було завершенням бурі, поява Magna Carta libertatum. Хто з нас не знає »Війни двох троянд« (XV стол.), що як кожна домашня війна — очистила атмосферу на довгі роки. Війни часів Реформи — Контрореформи: коли це еспанський король Филип II (1527-

1598) приготовляється зайняти остров — Англію, а тодішня королева Єлисавета (1533—1603) приготовляється до оборони. Цю війну, розбивши фльоту Еспанії під Кадикс (1596), виграла Англія, стаючи вже на шлях морської потуги: у цьому помічним було їй корсарство, що й приготовило англійську »таляссократію«. Та до правдивого початку потуги Англія доходить — і в цьому суть прикладу до нашого у горі поданого твердження! — за часів великої революції Олівера Кромвеля (1599—1658). Його ідеї не опирались на »вселюдськості« він бачив тільки і виключно: Англію. Дух пуританізму, фанатизму, революційности — дали тоді Англії армію, що була непереможна, що своїми перемогами створила правдиві підстави сили Англії — на морях, на континенті. Тільки тому Англія — пізніше, коли в 1701 р. після смерти Якова II, король Франції Людвик XIV накидує їй свою волю, назначуючи королем Англії Якова Едварда — може взяти вирішну участь у Сукцесійних Війнах і їх виграти і стати вирішною силою на континенті. Тоді ж Англія занимає ключ до Середземного Моря — Гібральтар.

Напевне — й В. Черчіль думає над цим, що, щоб виграти війну, треба було мати — крім грошей та зброї — ще й силу духа: нового, фанатичного, революційного духа, які, колись, винесли Англію у потугу, і які то сили сьогодні ведуть Німеччину Гітлера від перемоги до перемоги, ведуть її до потуги. А »вселюдськість, цивілізація« це **»рятуйте«** слабих, декадентних народів.

Адже ж іще знаємо один приклад із історії: король Прусії Вільгельм I і імператор французів Наполеон III. Вони оба мали себе за людей призначення! Та перший вірив, що його післанництво є у тому, щоб робити добре для своєї країни, щоб скріпити і зробити потугою свою країну; а другий вірив, що він призначений принести добро **людськості усій**. Ідея короля Прусії Вільгельма I була його **силою**, а ідея Наполеона III була його **упадком**.

Тільки віра нації у свої ідеали, незахитна віра у свої сили — це трівалість буття Нації.

У затраті віри у свої ідеали, у свої сили — **бачимо кінець Англії.**

М. Тибрський.

Під градом італійських бомб

Рим, 25. 6. Начальна команда італійської армії подає, що у східній частині Середземного моря затопили італійські підводні човни австралівський контрторпедовець та один підводний човен.

Одночасно літаки бомбардували магазини погинних матеріялів на Мальті, спричинюючи велику пожежу.

У північній Африці зістрілено два ворожі літаки. В ночі на 24 ц. м. проголошено у Римі летунський алярм, бо кружляли ворожі літаки. Бомб не скинено. Протилетунська артилерія двічі стріляла.

В пятницю 25. італійські літаки бомбардували військові обекти, зокрема морську базу в Олександрії. Одночасно бомбардували нафтовий осередок у Гайфі. — Внаслідок бомбардування магазини й рафінерії нафти спалахнули полумям. Італійські літаки вернулися до своїх баз.

На Мальті італійські літаки важко ушкодили ворожий чотиромоторовий літак.

У північній Африці зістрілено три англійські літаки підчас намаганого нападу на Вардію. Один італійський літак не вернувся.

У східній Африці італійські літаки бомбардували поїзди і магазини на залізничному двірці Гедареф у Судані. Один італійський підводний човен не вернувся до своєї бази.

Зближення Румунії до держав осі

Рим, 26. 7. Як відомо на запросини німецького уряду прибули до Берліна премієр Румунії Джіґурту та міністр закордонних справ Манолеску. З Берліна поїдуть згадані румунські політики до Риму, щоб зустрінутися з Мусолінієм і міністром закордонних справ ґр. Чяном.

З Букарешту повідомляють, що метою поїздки румунських державних мужів до Берліна і Риму є наблизити Румунію до держав осі.

Діло в тому, що не лише румунський уряд і нарід, але теж і сам король переконалися, що ставка на Англію виявилася шкідливою. Врешті на румунського короля вплинуло, як кажуть, становище шведського короля, Ґустава. Подорож румунських політиків до Берліна й Риму має на меті задокументувати співпрацю Румунії з Німеччиною та Італією. Відомо ж бо, що попередній румунський уряд намагався завсіди вигравати Рим проти Берліна. Врешті Румунія зрозуміла, що Німеччина й Італія хочуть вдержати мир на Балкані.

Одночасно румунські державні мужі готові переговорювати в справі поладнання спірних територіяльних питань з Болгарією і Мадярщиною. Одначе ця справа після незагоєної ще рани (відступлення Басарабії і півн. Буковини Совітам) не прийде на чергу дуже швидко. Далі в Букарешті переконані, що Мадярщина обмежить свої вимоги до Араду, Великого Варадину (Орадя Маре), Сату Маре і Сиготу та згодиться на вміну решти мадярського населення зі Семигороду за румунське населення.

СССР не постачає Анґлії літаків

Берлін, 26. 7. Англія досі ще не втратила надії підшукати союзника. За плечима Німеччини англійський амбасадор у Москві доложив усіх сил, щоб навязати переговори зі Совітами. За ціну особистого упокорення хотів амбасадор Кріпс (так називається англійський амбасадор у Москві) — осягнути згадану вище ціль. Англійські аґенти працювали невтомно в невтральних державах, щоб поширити сплітки про совітсько-німецькі взаємини і про покращання совітсько-англійських. Дійшло до того, що спліткарі розголосили, що підписано совітсько-англійський договір про постачання совітських літаків Англії. Очевидно, що це було й бажанням Англії. Ці сплетні заперечила рішуче совітська аґенція »Тасс«. Одночасно »Тасс« заперечує, що не має господарських переговорів Совітів з Туреччиною, ані теж не висилано ультимату до Румунії.

Таким чином англійські сплітки дістали гідну відповідь, просто скомпромітувалися.

—o—

Анґлійсько-совітські переговори

Будапешт, 26. 7. У найближчих днях виїде до Москви англійська торговельна делеґація під проводом посла Альфреда Некля, щоб обговорити і підписати англійсько-совітський договір. У склад англійської делеґації входять віцеміністер закордонних справ, віцеміністр торговлі, комунікації, скарбу, банку й закордонної торговлі.

Вступні переговори в справі підписання торговельного договору між Москвою і Льондоном ведуться вже від довшого часу про взаємний товарообмін між Англією і Совітами. У Москві сподіються, що договір буде швидко підписаний.

ЕСТОНСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛ ЛЯЙДОНЕР АРЕШТОВАНИЙ.

Штокгольм, 26. 7. Начальний командант естонської армії, ґен. Ляйдонер, як повідомляють з добре поінформованого джерела у Ревалі, арештований. Далі повідомляють, що ґен. Ляйдонера вивезено до Москви, де рішиться його доля. Одночасно уступив естонський президент Константин Петс. У свойому письмі през. Петс пише, в обличчі останніх перемін в Естонії він склав свої повновласти і передав їх премієрові д-рові Вappесові.

—o—

ПОЛЬСЬКІ ВТІКАЧІ З РУМУНІЇ ХОЧУТЬ ВЕРТАТИСЯ ДО ДОМУ.

Букарешт, 26. 7. Німецький посол у Румунії повідомляє, що багато польських утікачів у Румунії зголосилися у посольстві з проханням дати їм дозвіл вернутися до дому, себто до Ґенерал-Ґубернаторства. Посол відмічує, що поладнання тих прохань займе довший час, тому утікачі мусять терпеливо ждати.

—o—

ДОБРУДЖА ВЕРНЕТЬСЯ ДО БОЛГАРІЇ.

В Софії переконані, що Румунія вже заявилася за мирною ревізією кордонів в користь Болгарії. Румунія мала погодитися на відступлення Болгарії полудневої Добруджі, на лінії Сілістра — Манґолія. По донесенням з Букарешту — румуни вже почали евакуацію полудневої Добруджі. — **Одночасно в Болгарії перестали домагатися доступу до Егейського Моря.**

—o—

ПРОТИАНҐЛІЙСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ КИПРУ.

Рим, 26. 7. Часопис »Месаджеро« повідомляє, що на острові Кипрі дійшло до протианглійських демонстрацій. Поліція розігнала товпу населення. Ґубернатор Кипру оголосив там виїмковий стан.

—o—

АРАБИ ВИСТУПАЮТЬ ЗІ ЗБРОЄЮ.

Валенсіян, 26. 7. У районах Тель Авіву і Яффи дійшло до сутички арабів зі жидами. Араби знищили великі помаранчеві плянтації і наводнюючі уладження в Палестині.

Обурення серед арабів проти жидів зростає постійно, бо в останньому році прибуло до Палестини поверх 200.000 жидів.

—o—

МІНІСТЕРСТВО СКАРБУ У ПАРИЖІ.

Женева, 26. 7. Французький міністр скарбу Бутіле покинув зі своїми урядовцями Віші і прибув до Парижа. У Парижі урухомлено міністерство скарбу, біржу, банки, то що. Одночасно прибув до Парижа ґенеральний секретар пошти й телеґрафів враз із своїми урядовцями.

—o—

СОВІТСЬКИЙ ПРОТЕСТ У РУМУНІЇ

Серед закордонних кол у Румунії говорять, що совітський уряд вислав до Букарешту гострий протест з приводу злої поведінки з людьми, що хочуть покидати Румунію і піти до Бесарабії.

—o—

КОМУНІСТИЧНА МІЛІЦІЯ У ЛАТВІЇ.

Риґа, 26. 7. Латвійський часопис »Трудова Ґазета« повідомляє, що у Латвії зорганізовано цивільну комуністичну міліцію, яку сформовано в окремий курінь. Оця міліція співпрацюватиме з урядом і берегтиме совітського ладу в Латвії.

РУМУНІЯ ВИСЕЛЮЄ ЖИДІВ.

Букарешт, 26. 7. Румунський уряд наказав жидам із Басарабії і північної Буковини покинути до 5-ох днів Румунію. Поліція доручує особисто наказ виселення для жидів.

У Букарешті залишилося поверх 600 жидів, що мусять тепер покинути Румунію. Жиди пробували протестувати проти того наказу, але їх багато приміщено у таборі відокремлення.

—o—

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Лискавична війна та лискавичний хаос

25)

Ґен. див. Владислав Сікорський, колишній польський премієр і кількакратний міністр військових справ, стягнув був вправді на себе неласку Пілсудського та його наступника за свою „невтральність“, яку зберігав підчас травневого перевороту на становищі команданта ДОК VI. у Львові, та був відсунений від активної служби в армії, а проте (а може саме тому!) мав загальну опінію одного з найбільших польських військових фахівців. У тому характері був теж постійним співробітником старого поміркованo-ендецького „Куріера Варшавского“, де що-неділі правильно появлялась його стаття на військову, чи військово-політичну тему. Автор цих рядків, колишній фронтовий вояк ще зі світової війни, не має даних оцінювати військові здібності ґенералів. Але тямить, як нині, як з великим зацікавленням читав у читальні одного з живців у Польщі у липні 1939 року статтю ґен. В. Сікорського у „Куріері Варшавскому“ про „лискавичну війну“. Автор з іронією та сарказмом висловлювався про тих, які казали чи писали про можливості лискавичної війни та ставився до теорії такої війни, як до неповажної байки. Лискавична війна, писав він, взагалі неможлива, бо техніка новочасної армії настільки складна, що треба добрих 6 місяців, щоб її щойно розгорнути. Підчас 3-тижневої польсько-німецької війни нераз згадував я ті фахові міркування визначного польського ґенерала, але ще сьогодні думаю, що його стаття виявилась ґеніяльною у порівнанні з гаслом, що його кинув був антаґоніст ґен. Сікорського, марш. Ридз Сьміґли: „сильні, суцільні, готові“. Бо німецький наступ при всьому свому лискавичному ході всетаки залишився був позаду хаосу, який його випереджував. І характеристичною рисою катастрофи Польщі у вересні 1939 року не були военні поразки, тільки *наглий, з години на годину щораз більший розклад всього державного апарату*. Що ділялось від першого дня війни у Польщі, того не могли докладно знати ні німецькі, ні польські вояки на фронті. Перші з них бачили, що все розлітається під їх ударами, останні — що не мають що їсти, що ані одного дня не діє полева пошта, що залишають їх на ласці Божій їхні команданти та що мають до діла з противником, про силу і вартість якого систематично їх, польських вояків, їхні начальники обріхували. Але цілої скандалістики запілля не знали і з неї не здавали собі справи. Такого наглого заломання держави внутрі під першим ударом ззовні — історія світа не знає.

Зараз у першому дні війни, 1. вересня 1939, міністерство справедливости видало такий комунікат, оголошений у пресі й радіо: „До всіх апеляційних та окружних прокураторів і до всіх городських судів в апеляційних південних і західніх округах. Наказую негайно приступити до виконання мого обіжника з дня 24. серпня ц. р. ч. судового надзору 5658/39у та ч. прокураторського надзору 1938/9, в порозумінні з владами загальної адміністрації. Міністр справедливости Ґрабовський“. На той таємничий приказ розпочались масові арештування серед усіх національних меншин; арештували теж масово чужих громадян, власників нансенівських пашпортів та взагалі всіх „підозрілих“, яких були *десятки тисяч*. Арештували людей, що знайшлися на списках, що їх виготовляли й доповнювали впродовж повних 20-ти літ: хто лише колинебудь був арештований як запідозрілий у якомунебудь політичному проступку, хто відсидів свою кару, хто сидів лише у слідчій вязниці та вийшов на волю, як нічому неповинна людина, того тепер замкнули. Автор цих рядків знаходився у делеґації, яка ходила інтервеніювати до львівського воєводи у справі арештованих. Ми наводили м. ін. безліч конкретних прикладів на доказ, які безглузді ті арештування, роблені по старих списках, коли чейже люди з року 1920-го не мусіли бути тими самими людьми у році 1939-му! Начальник суспільно-політичного виділу (безпеки) Харевіч признав правду, але з довжезного списку осіб, що його предложила делеґація, обіцяв звільнити лише одиниці, бо решта вже „виїхала в невідомому напрямку“. Тим невідомим напрямком була Береза Картузка, де в перших днях вересня 1939 року зібралось ок. 7.000 осіб, мужчин і жінок, які переживали пекло, що його Данте у своїй фантазії не уявляв собі. Інші були заслані до різних місцевостей у поліському та білостоцькому воєвідстві під поліційний надзір, решта сиділа по переповнених вязницях Польщі, сподіваючись кожної хвилини лінчу юрби або самих вязничних сторожів.

Одночасно, також у першому дні війни, появився декрет президента „про зверхництво над збройними силами, про начальну військову владу та цивільних комісарів“, за підписом І. Мосціцького, прем. Складковського, і міністра військових справ ґен. Каспшицького. Той декрет встановляв м. ін. установу „головного цивільного комісаря“, що його широкі прероґативи переймали частину прав міністра військових справ, частину міністра внутрішніх, ба навіть міністра справедливости. Вони обхоплювали теж „поборювання протидержавної акції“. Тим головним комісарем став полк. Костек-Бернацький, ославлений перший командант берестейської твердині-вязниці у 1930-му р., потім орґанізатор карно-ізоляційного табору у Березі, й поліський воєвода, людина відома зо своїх патольоґічно-садистичних інстинктів. Перший його приказ про практичне виконання акції „боротьби з протидержавниками“, оголошений крізь радіо та у варшавських і львівських часописах (інших уже не було) з дати 5-го та 6-го вересня, приказував кожному полякові-патріотові в імя любови батьківщини стріляти на місці кожного, хто тільки видавався би *підозрілий* у протидержавній акції, при чому головний комісар виразно вспокоював, що не треба боятися, щоб хтось за такий патріотичний вчинок притягав до відповідальности!

Таким то робом розвязано у хвилині вибуху збройного конфлікту проблему національних меншин у Польщі і так — у передбачуванні того конфлікту — приготовлялися польські державні діячі зєднати собі ок. 40% польських громадян непольської національности, від яких держава вимагала жертви майна і крови. Коли на яких 5 літ перед війною один із відомих варшавських журналістів звернув увагу тодішньому міністрові внутрішніх справ Перацькому на щораз гірші польсько-українські відносини, той останній відповів із цинічною усмішкою: „На проголошення маніфесту Миколи Миколаєвича маємо завжди час“. Коли проте царська Росія здобулася супроти поляків бодай на плятонічний маніфест Миколи Миколаєвича у 1914 році, то Польща у 1939-му році залишилася вірна традиції своєї історичної держави та власній 20-літній традиції. Ця вірність собі була у своїй тупій послідовності гідна подиву. В моменті вибуху війни переміг остаточно погляд того самого кол. міністра Перацького, що національна проблема у Польщі є проблемою прилюдної безпеки та тому з „запевненням спокою“ — проблема розвязана. І в тій історичній хвилині віддали розвязувати ту проблему востаннє — поліції. Неґацію всіх непольських народів у Польщі підкреслив демонстраційно мобілізаційний декрет, оголошений тільки по польськи, таксамо маніфест президента держави, зредаґований тільки у польській мові.

Той декрет про загальну мобілізацію був властиво тільки формальністю, бо сутня мобілізація йшла у Польщі вже від березня. Від березня вже приготовлялась Польща до війни, але не вважаючи на ті приготування та божевільну военну кампанію польської преси — від першого дня війни запанувала у Польщі *атмосфера розкладу*. В „ІКЦ“ з датою 4-го вересня 1939 читаємо у реляціях з Кракова, Варшави і Вильна про зразковий порядок у тих містах, про спокій населення, занятого своєю щоденною працею, про перебування всіх орґанів влади і громадян при своїх варстатах праці. Було це такою самою правдою, як оголошений на першому місці того числа грубезними черенками комунікат „начального вожда“ про знищення 100 німецьких повзів та 30-ти літаків. У моменті, коли редакція „ІКЦ“ писала про зовсім нормальне життя, тривання на місцях і т. п., сама пакувала манаття: це ж було останнє число того щоденника перед появою німецьких військ у Кракові! Тоді теж польські поліціянти ходили напр. по т. зв. старшинській оселі у Кракові від дому до дому, взиваючи всіх — втікати з Кракова. Саме *паніка влади* та панічні розпорядки *влади* й брехливі звістки преси, друковані на приказ влади — спричинили ту безглузду й нікому непотрібну втечу десяток і сотень тисяч людей — на схід. Замість залишати установи й урядовців на місцях, евакували їх, не знаючи куди та не маючи комунікаційних можливостей. З приказу та за спонукою польської державної влади розпочалася та жахлива мандрівка народів, яка спричинила злидні і траґедії сотень тисяч поляків. Епільоґом тієї мандрівки була ведена ще на весну 1940-го року репатріяційна акція польських втікачів, які не знаючи пощо і нащо опинилися на чужому собі терені, що його заняли совітські війська. А скільки їх не змогло вернутися, скільки їх загинуло, скитаючись серед лютої зими 1939/40 р. по тому боці прикордонної смуги, скільки родин розлетілось, ніколи вже не віднайшовши себе?!

В тому самому часі на сході, куди линула хвиля втікачів з заходу, зорко скривали перед польським громадянством військові поразки та головокружне темпо німецького наступу. В тому самому часі, як у Кракові польські патріоти раділи, що знищено сотні німецьких повзів, польські ґазети подали про перервання лінії Зиґфрида у 14-ти місцях! Господь відає, чому ґеніяльний автор тої звістки вибрав був акуратно цифру 14, а не заокруглив її до 20, 50 чи 100! У ділянці пресової політики запанував повний хаос. Проголошено декрет про введення пресової цензури, але не було виконного розпорядку, хто і як має ту цензуру переводити. Отже залишилось по старому, цензуру вели ті самі люди у городському старостві, з тим, що вони повинні були *догадуватися*, чого не бажає собі мати у ґазеті військова влада. У практиці виходило воно напр. так, що про німецькі летунські налети не вільно було писати у Львові під загрозою найбільших кар, хоч у Кракові та у Варшаві писали про них зовсім свобідно. Після перериву телеґрафічних та телефонічних сполук із Варшавою, Львів, Станиславів, Тернопіль та всі інші воєвідські столиці у східніх воєвідствах не мали ніякого звязку з центральною владою, воєводи не знали, де перебуває уряд і чого вимагає від них, не знав цього також і львівський відділ ПАТ-а (Польської Телеґрафічної Аґенції). Той останній на власну руку впровадив таку новину: видавали для преси подвійні комунікати, на білому та на зеленому папері, при чому при примусовому друкуванні зе-

лених бюлетинів не вільно було подавати джерела інформацій. Таким хитрим робом офіціяльна пресова агенція скинула на відповідальність редакцій найбільш фантастичні відомості про воєнні перемоги!

Під кінець першого тижня війни хвилі втікачів залили міста і містечка у східніх та особливо південно-східніх (напрямок на Румунію і Угорщину) воєвідствах. Збентежені громадяни побачили величезні автобуси з глиною помазаними та галуззям прикритими дахами, вщерть виповнені — малими дітьми! Видно з якихось літніх кольоній на заході везли їх невідомо пощо на безпритульну скитальщину. Лімузинами були переповнені міста і містечка. З достойників приїхав до Львова м. ін. шлеський воєвода Гражинський, іменований — після втрати посади воєводи — міністром преси і пропаґанди. У воєвідському будинку відбувалися наради зі світом місцевої преси. Міркою забріхання чи повної дезорієнтації влади, яка не знала, що довкола діється, може послужити факт, що тоді на тих нарадах під проводом проф. Здзіслава Шталя поважно дебатували, скільки вагонів паперу треба спровадити з Фінляндії, щоб забезпечити всі львівські щоденники! Діялося це в умовинах, коли оголошений у першому дні війни „воєнний розклад їзди" направду не обовязував ні одного дня, бо німецькі летунські налети зараз таки першого дня ввели у комунікаційні відносини повний хаос.

У поведінці цивільної та військової влади видно було ту саму внутрішню суперечність, що була для неї прикметна і за минулі мирові роки. З одного боку фанфаронували до кінця та приготовляли різні організації і комітети, немов війна велась на Марсі, з другого боку потратили зовсім голови та журилися лише бензиною для авт. У пятому дні війни, коли Краків був уже у німецьких руках, коли воздушна фльота Польщі вже не істнувала, коли вся комунікація була спаралізована і варшавські міністерства спаковані, командант м. Львова завізвав до салі польського Т-ва Школи Людової поіменно кількадесять осіб з усіх національностей, м. ін. зі світа преси, яким відчитав програму та устійнені вженазвища проводу окремої громадянської організації, яка мала вести пропаґандистичну й освітню працю серед цивільних й війська, згідно з вказівками військової влади. Істнувала на папері окрема секція для уладжування концертів та театральних вистав для вояків, казали про те, як треба маніфестаційно відпроваджувати вояків на залізничий дворець (війна у 1939 році по зразку 1914-го року!), про збірку датків для вояків на фронті та про оснування цілої сітки підвідділів тієї організації по всьому краю, немов державне й громадське життя не зазнало ніякої зміни. Діялося це тоді, коли змобілізовані старшини не могли у тій самій команді міста (змобілізовані рядовики у ПКУ) дістати інформацій, як і куди мають дістатися до своїх військових частин, про які ніхто з військовиків не знав, де вони, коли не було — як згадано — взагалі польової пошти та коли цивільне населення жило під знаком шаленої харчевої паніки. Плянували робити паради для війська тоді, коли вояки днями цілими не діставали харчу і жебрали по селах і містечках, крізь які проходили, та коли сам начальний вожд армії утік уже з Варшави і не мав звязку ні з головою уряду, ні з власним штабом!

Пригляньмося трохи ближче тій військовій сторінці польського хаосу з вересня 1939-го року.

Зїзд державних мужів у Берліні

Берлін, 26. 7. На запросини німецького уряду приїдуть цього тижня до Берліна президент Словаччини, д-р Тісо й прем'єр д-р Тука. З ними приїде теж Шаньо Мах. Побут у Берліні болгарських, словацьких і румунських політиків, а перед кількома днями мадярських, викликав у цілій полудне-во-східній Европі велике враження. Це зовсім зрозуміле, бо в цій частині Европи є ще справи, які треба розвязати. Болгарія домагається від Румунії півден. Добруджі. Мадярщина має теж свої домагання. Крім цього є ще ціла низка нерозвязаних справ, через які відносини в полудневo-східній Европі не можуть устабілізуватися. Кожна зміна на цьому просторі може викликати небезпеку більшого потрясення. Тому то як наслідків цієї берлінської гостини сподіються остаточної консолідації на Балкані.

Румунія відкликала посла з Анґлії

Букарешт, 26. 7. Румунський уряд відкликав довголітнього свойого посла у Льондоні Вірґіля Тіле. Відкликання має демонстративне значіння, як говорять політичні кола у Букарешті. Тіля належить до тих румунських дипломатів, що зачисляються до »школи Тітулеску«. Як відомо, Тітулеску, це б. міністр закордонних справ Румунії, що довший час обороняв інтереси Анґлії і Франції на Балкані.

Тіля був ворогом Німеччини. Відомо, що коли весною 1939 р. Німеччина зайняла Чехію, то Тіля наробив багато крику з приводу, мовляв, Берлін вислав до Румунії ультимат господарського характеру. Взагалі Тіля піддержував протинімецьке вороже становище в полудновосхідній Европі.

Перед важним засіданням в Москві

РАТИФІКАЦІЯ ПРИСТУПЛЕННЯ ПРИБАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ ДО СОВІТСЬКОГО СОЮЗУ. — МОЛОТОВ ВИГОЛОСИТЬ ПРОМОВУ.

Москва, 25. 7. На день 1. серпня ц. р. скликано засідання Верховної Совітської Ради у Москві. На тому засіданні Верховна Совітська Рада ратифікує справу приступлення Литви, Латвії й Естонії до Совітського Союзу. Тоді теж виголосить комісар закордонних справ Молотов промову. Приняття трьох балтійських держав до Совітського Союзу поладнують із великим поспіхом. Комуністичні національні збори тих трьох держав вже замкнені. У найближчих днях виїдуть до Москви спеціяльні комісії Литви, Латвії й Естонії, щоб скласти внесок у справі прийняття тих держав до Совітського Союзу.

Ю. К.

Пісня перемоги

Списи козацькі торкали синього Буга, на Покутті горіли повстанські вогні, Львів гремів від бомбардування, а небо налилось синню, важким вином літнім — гуділо.

То була пісня перемоги, маршів запорожських нестримність, піхоти крок невгнутий і реву — ричання черні посполіської, що зривалась мов лявіна, хмара.

І Реміґіян Сурин, колись звягельський хорунжий, бувалець по світах, маґістр Падви, ворог Риму, социнський брат і поет, розглядав камінь на перстені, що грав мов росяна крапля в ранньому, сизому промінні.

Оба з Красоцьким Янушем, записаним у реєстр Терехтемирова, нині непохитним ватажком загону, що ляхів громив під Жовтими, під Константиновом, під Полонним, чорним мов вуглик, спаленим вщерть у сонці й пороховому диму, розглядали становища.

Це було Замостя, зубата скеля, нездобута брама Річипосполитої, надія шляхетства, бастіон antemuralis polonici, перла укріплень корони Ваз.

— Пройдуть, чи не пройдуть?

Щулив карі очиці: мур був, стояв як брила, гаківниці, фальконети й картавни смалили — пся юха, о, то була твердиня, якої з науки інжинірів німецької війни, під знаком крівавого, кармазинового Марса й зловісного Скорпіона будована, смерть невблагана, як загибіль хвилі від зудару зі скелею, хвилі на океані.

— Ця війна мене нудить, позіхнув Сурин, я від пилу, від реву татар і черні, від лихої мови непещеної втомлений, я засковруз тут у варварстві.

І багато таких.

О мире, о любий миру часе,
Усіх благословиш розщедрений, багатий
Цвите тобою пісні звукоірність,
Танком і дужанням збуває мило молодь
Хвилини святкові; сопілкою та співом
Цвитуть оселі і ржавіє меч...

Він пригадав тут, у хмарах чорно-червоного пилу, в імпеті степової армії Богдана Непереможного, в леґій його побідному зові — Бакхиліда солодкого, Елладу лаґідну.

А там рушали, а там курились дороги. Гармати торохтіли, обози, обози і тупіт кінноти і дудніння коліс, порозсиханих у шкварі. То йшов:

незамайківський — Хоробрий;
пластунівський — Добірний;
білоцерківський — Богом укоханий;
канівський — Орлепрапорний.

Леґіони Хмельницького; бійці із мушкетами на плечі, з шаблями при боці, ті з горлачами й піщалками, з гуркотом бубнів, з виттям жоломийок.

Наше Замостя мусіло бути.

— Твій Бакхилія, сказав перегода Красоцький, та й ти з ними — бабії, ніжношкурники, печії, лежебоки. Що поезія, витончена мова без мужності, без подвигу, без гулів молодецьких. Цей наш світ не такий. Наш світ, владарство міці і ти мене не переконаєш, що Піндар гірший од Бакхиліда:

Еґіна вшанує

Смілість палаючу, душі могутні
Алькая синів, що подвиїї Трої
свято в бою і в війні перевали: вперве
було це в дружині Геракля, вдруге —
разом із Атридами.
Скажи бо: хто це убив Кикноса, хто
Гектора сам подолав?
Хто ж бо поранив Мемнона, того
у панцирі з криці, вождя без жаху...

Ремиґіян Сурин, поет Відродження, душею на узгірях Фієзоле, душею далеко — під небом рахманним Умбрії — слухав.

Слухав і дивився.

З загравою, що котилась обрієм мов пісня срібної сурми, за лісом умирала, то зневечя знов оживала — полумяна, горда, якаж бо тривожна — гул наростав. День ступав, а за ним армія Богдана, того, що ломав, кришив Річипосполитої спижеву міць мов зігнилу колоду. Леґіони йшли.

Незамайківський, пластунівський...

Хоробрий, добірний...

З голосів преси.

Анґлія хоче воювати

З приводу останньої промови анґлійського міністра закордонних справ льорда Галіфекса в радіо, в якій він відкинув мирову пропозицію канц. Гітлера, приносить **»Кракавер Цайтунґ«** з 24. липня ц. р. вступну статтю свого берлінського редактора, Шпаннаґеля, п. н. »Кинений жереб — Анґлія проти розуму«. Читаємо там м. і.:

>»...Пізніші анґлійські історики видаватимуть свій присуд про події з часу коло 20-го липня 1940. Вони шукатимуть відповіді на питання, що спонукало анґлійський провід відкидати останню шансу анґлійської світової держави. Вони прийдуть до переконання, що анґлійська боротьба не мала на меті зберегти британську великодержаву, бо за її збереження промовляв сам **Адольф Гітлер** у своїй промові перед райхстаґом 19-го липня. Сенс боротьби лежить в іншій площині. Анґлійська верства багатирів лякається не за світову британську імперію, тільки передусім за особисте панування над анґлійським народом. Вона лякається за долю величанських капіталів, що їх назбірала впродовж століть з соків майже всіх народів світа. Вона лякається за своє панування в Европі, бо невсилі уявити собі, щоб могла надалі виконувати свою владу на анґлійських островах, коли по тому боці істнуватиме обєднана Европа під німецьким проводом...«

—о—

Події в Югославії

У **»Кракавер Цайтунґ«** з 23. ц. м. читали ми передову статтю п. н. **»Зріст свідомости« — »Велика чистка на Південному Сході«** білгородського співробітника того часопису Отмара Мерта, при чому цікаві уваги особливо ті, які кажуть про »переставлювання рейок«. Зокрема довідуємось там про рішучі розпорядки влади всіх балканських держав у ділянці пресової політики:

>»...Метода обманювати нарід поширюванням тенденційних звісток із Льондону та Парижа втішалася аж надто довго подиву гідною терпеливістю урядів південного Сходу. Сьогодні вже на відхідному ті кола у Румунії, Греції, також у Югославії, які не могли уявити собі німецької перемоги та мабуть і не бажали собі її. Відкликані всі ті розпорядки про контролю над чужинцями, які дошкульно давали себе відчувати головно німецьким громадянам. Нема теж тих часописів, які вічно нацьковували, маячили про істнування „пятої кольони" та ніколи не могли рішитися, щоб реферувати німецькі звіти — навіть звіти начальної військової команди — у такому дусі, як вони були подані. Замкнули теж великі пропаґандивні бюра анґлійців та викинули з краю (хоч і пізно) їхніх керманичів. Підчас коли ще минулої зими тільки дуже неохоче подавали тутешні ґазети виїмки з німецьких Білих Книг, то сьогодні вже ніодна ґазета на Балкані не вагається передруковувати буквальні тексти всіх документів, що їх оголошує німецький уряд про ворожі махінації. І щораз частіше чути голоси: „Коли б ми своєчасно більше були звертали увагу на те, що Німеччина вважала за корисне, то нині не потребували б звертати на себе уваги поквапним, бо потрібним, переставлюванням себе на інші рейки". Залишаючи на боці Болгарію, яка завжди виказувала велике зрозуміння для німецької політики, властиво тільки в Югославії не треба переводити радикальної зміни курсу, бо вона вже від літ рахувалась з потребою добрих взаємин з державами осі, підчас війни з подякою відкинула анґлійські ґарантії та старалася якось лявірувати між західними державами і Німеччиною та Італією. Але Румунія і Греція, нічого не кажучи вже про Туреччину, знаходились наприкінці війни у Франції — у зовсім іншій ситуації. Південна Европа наставляється тепер на те, щоб тягнути для себе науку з висліду розправи Німеччини з заходом та зокрема з єдности німецької нації...«

Автор каже, що у практиці значить воно — відворот у внутрішніх відносинах від капіталістичної системи та від демократії Балканські народи щораз більше цікавляться суспільними внутрішньо - німецькими справами та відносинами у Совітах.

>»Про наслідування відносин у Сов. Росії говорить чимало кандидатів на реформаторів, але впадає в очі, що це зправила люди. які ніколи не були в СССР та які знають про комунізм, як про державну систему, тільки зі слуху. Напр. у Білгороді — це в першу чергу студентська молодь та кількох професорів із табору інтелектуальних сальонів, які не можуть достаточно голосно кричати про свої симпатії для Росії... Нічого сумніватись, що нововпорядкований Балкан буде спиратися на закордонну й господарську політику Німеччини далеко більше. ніж досі...«

На ту саму тему знаходимо статтю у **»Франкфуртер Цайтунґ«** у дописах з Італії, з тим, що автор тієї кореспонденції дивиться більш скептично на відносини в Югославії. Він звертає увагу на маніфест хорватських націоналістів проти старого вожда хорватів, наслідника Радіча, Мачека, який сидить в уряді Цветковіча. Як із цієї кореспонденції виходить, молоді хорватські націоналісти закидають Мачекові, що він конвульсійно тримався все демократичних засад, та завсіди спірався на Париж і Льондон, будучи настільки необережним, що раз висловився, що він »росте і паде« з західніми демократіями. Позиція уряду Цветковіча стала двозначна через те, що при його повстанні голосно казалося, що він демократичний в суперечності до попереднього уряду Стоядіновіча, який був буцімто фашистівський: тепер така етикета урядові Цветковіча дуже невигідна. Німецький кореспондент з Риму звертає увагу на велике зацікавлення італійських кол подіями в Югославії, зокрема назріванням нових відносин між хорватами й сербами.

Зміна внутрішньої та закорд. політики Японії

Коротка вістка про зміну уряду в Японії не порушила широких мас европейських читачів, заглиблених у багато ближчих подіях, з якими звязана їхня безпосередня доля. А проте те, що тепер діється на Далекому Сході, це події величезного міжнародного значіння, яким варта присвятити більше уваги. Знамените пояснення змін в Японії, і то саме у звязку з ходом війни в Европі, знаходимо у **»Франкфуртер Цайтунґ«** з 19. ц. м. у власній телеґрафічній реляції із Токіо. Читаємо там буквально:

>»...Розвиток европейських воєнних подій став головною причиною упадку уряду Йонаї. У закордонній політиці той уряд спирався на переконанні, що сила Анґлії непереможна та що тому Японія мусить витривати при своїй дотеперішній політиці, яка змагала до замирення з Анґлією та Америкою. Отже туди належав теж і висновок, що всі добрі нагоди, які трапляються у звязку з европейською війною, щоб викинути з Азії анґлійські та французькі впливи, треба поминати, бо це тільки конюнктурні відносини, яких не слід використувати в імя добрих взаємин із отими західньо-европейськими великодержавами у будуччині. Воно у практиці означало те, щоб вминати всякі конфлікти з Францією і Анґлією підчас европейської війни. Йонаї та його міністр закордонних справ Аріта вірили теж, що вдасться оминути загострення відносин з Америкою, з уваги на господарську ситуацію. Тому Аріта провадив т. зв. політику невмішування і послідовно тримався її. Та політика проголосила — як люди пригадують собі — ненарушний стан посідання на південному Тихому Океані, маючи на увазі кольоніяльні посілости ворогів Німеччини.
>
>Також у конфлікті з Китаєм, якого переможне закінчення є головною метою японської закордонної політики, Йонаї й Аріта старалися мирними переговорами з Анґлією осягнути уступки, щоб доконче зберігти добрі взаємини з західніми великодержавами. Але розвиток воєнних подій щораз більше доказував помилковість тих засновків. Політика Аріти була тому небезпечна, що можна було прогавити можливість — взяти активну участь в новому впорядкуванні відносин у світі у звязку з німецькими перемогами. Резмірів японської переорієнтації, яка йде тепер, ще не можна передбачити. Але можна вже тепер ствердити, що краєві течії в Японії вплинули сильно на курс проти анґлійських позицій у Східній Азії. Правда, все ще є тут голоси за тим, що вперто домагаються брати під увагу становище Америки, якій лежать на серці анґлійські інтереси в Азії. Ще не зясовано, чи курс нового премієра, князя Коное, буде йти беззастережно тільки в одному напрямку. Але настрій в народі та в армії схиляється саме до такого нового курсу«.

До тієї телеґрами свого кореспондента, редакція названого німецького часопису додає такі ще інші звістки:

>»Імя князя Коное називали часто в останньому часі у звязку з його заходами створити в Японії одностайний партійний фронт. Справді, в Японії йде здається до того, щоб запанував там авторитарний устрій. Партія Сеюкай розвязується, зате друга японська найбільша партія Мінсеіто прийняла нову програму, яка наближується до авторитарних і тоталітарних напрямних. Таким робом будуть усунені внутрішньо-політичні суперечки, які досі зупинювали виразну й рішучу японську закордонну політику. Кабінет Йонаї-Аріти впав властиво тому, бо попав у суперечність з політичними тенденціями японської прилюдної опінії та — армії. Критичний настрій супроти уряду зріс тому, бо — як повідомляла „Німецька Дипльоматично-Політична Кореспонденція" — „підчас коли в Европі держави осі визволювали европейський континент зпід „опіки" західніх держав, японській політиці не вдалося

На Замостьї На ключ фортець королівських, на гординю Ваз, на браму до Варшави.

І потускніло знечевя чужинне небо, лаґідне небо Греції співної, Бакхилідової стахло, зсиніло, зчорніло — лиш язики вогню лизали його склепіння.

— Подивись, промовив Красоцький, ось він: Dux Sarmatiae ac Scythiae, Exercitus Zaporoviensis Capitanus, Victor Victorum Theodatus — дожидаючи Піндара свого, рідного...

Не бачили зблизька. Там де звивалась мов орле крило хоругва, буяв ліс бунчуків, постать на коні виділилась, на кручу виїхала і махнула рукою.

— Ось хто Мемноса, крицепанцирного ранить, посміхнувся Красоцький.

— Йоляос — комонник, про себе прошепотів Ремиґіян, бо й він знав строфи лавроносного гречина, битвописця.

Атака!...

Покотилось долиною. Мушкетери відкусували набій, піщальники ладували порох, клоччям затикали дула, гармаші котили гармати на шанці; перші шанці знімались, бігли з драбинами, з криком, заревіли воли обозів і заіржали коні далекої кінноти — це бо запоріжська піхота, непобідима, леґіони її, нині перші в Европі, йшли в атаку.

За Замостям — воротами, кволо, мов підбита соколиця, мов бранка втомлена пручанням, байдужа уже на біль і смерть, лежала Річпосполита.

здобути Японії, наймогутнішій державі на Далекому Сході, належне її державницькій позиції місце". Переговори з Англією застрягали щораз у нових подробицях. Так напр. ішли розмови про китайське срібло в Тієнтсіні, про концесії у Шангаю, про випадок з „Аямо Мару" та про протизаконну британську контролю кораблів, врешті про англійські достави для китайської армії на Бірму. В усіх тих випадках вправді прийшло до річевих компромісів, але не добуто ніякого виразного зясування ситуації.

»У цій ситуації, продовжує „Нім. Дипль.-Політ. Кореспонденція", „розмова представника армії, міністра Гати, з премієром не могла довести до узгіднення поглядів. Бо річ ішла про засаду, а саме: чи треба провадити політику компромісів, без огляду з ким і коли, чи треба змагати до ясного ставлення справи, при чому Японія мусить мати на увазі здоровий і природний уклад сил, який настає у всьому світі та не може залишити осторонь Далекого Сходу. У тій ріжниці думок рішальне слово сказала армія, яка має за собою прилюдну опінію.. Напрямок нової політики буде у великій мірі залежний від особи, яка стане на чолі нового уряду. Князь Коное персоніфікує у собі поруч із давніми японськими традиціями непереможний гін Японії — рішуче перевести в діло історичну місію, яка стоїть перед Японією на Далекому Сході, — всупереч усім чинникам, які намагаються спинювати її та протиставлятися їй«.

Конференція в Гавані

До столиці Куби Гавани зїхалися міністри закордонних справ 21 американських республик, щоб обговорити важні політичні і господарські питання їхнього континенту. Хоч першу скрипку в цій конференції, що почалася в неділю 21. липня ц. р., грають Злучені Держави, то можна сумніватися чи інші американські держави підуть беззастережно з ними в усіх питаннях, що є на черзі нарад. Тимчасом Злучені Держави взяли під свій провід південно-американські держави, що позбавлені нині господарських баз і ринків в Европі. Від часу, як по господарській конференції в літі 1935 р. у Буенос Айрес проблеми внутрішньо-американської товарової виміни знову висунулися на перший плян, Злучені Держави намагалися за всяку ціну використати це для себе, не дуже то перебираючи в засобах, передусім тоді як говорили про „пенетрацію фашизму". На конференції в Ліма в грудні 1938 р. Злучені Держави вважали ще за доцільне виявити своє вороже наставлення до тоталітарних держав Европи окремою заявою, в якій учасники зобовязалися придержуватися й надалі ліберальних торговельних метод. Зрештою та конференція взагалі менше займалася матеріяльною сторінкою справи і мала радше довести до взаїмної виміни думок „у цих господарських, культурних та в інших питаннях, ...що в їхньому вияснені й в їхній розвязці зацікавлені американські держави". Перша така виміна думок відбулася на конференції в Панамі в жовтні 1939 р., яка по визначенні невтральної смуги на 300 миль довкруги побережжя американського континенту, набрала одностороннього політичного характеру. На цій конференції створено теж „міжамериканську фінансову й господарську раду", що її довірено „опрацьовувати всі господарські питання та підготовляти практичні політичні висновки". Тут в першій черзі йшло про стабілізацію монетарних і торговельно-політичних міжамериканських взаємин, піддержку в обороні, чи пак злагіднюванні всіх труднощів, що їх для американської зовнішньої торгівлі спричинить війна і вкінці створення всеамериканського банку і збільшення зужитковування американських продуктів. Отже панамська конференція устійнила програму, що її одна частина була присвячена проблемам війни, а друга засадничій реорґанізації міжамериканських господарських взаємин. Всеамериканський банк вже в міжчасі, як відомо, створено, а друга частина програми є тепер на черзі нарад у Гавані, а саме справа реорґанізації міжамериканських господарських взаємин.

В дійсності конференція в Гавані займається не тільки господарськими питаннями, але теж і пристосуванням Монро-доктрини до кольоній европейських держав та військовою охороною цієї доктрини. Зрештою де є межа між політикою й господарством? Адже пропозиція Злучених Держав змонополізувати ввесь експорт та імпорт Північної й Південної Америки, є в засаді нічим іншим, лише великою політикою з не дуже то ліберальними середниками. Успішну господарську допомогу „велита з півночі" для Середущої й Південної Америки можна брати під увагу лише в двоякій формі: або вести боротьбу проти шкідливої для торгівлі анґлійської бльокади — покликуючися при тому на свободу океанів, або Злучені Держави переберуть на свої плечі бльоковану частину европейського експорту. Одначе першого Злучені Держави не хочуть, другого не можуть. Тому в Америці можна почути, що розвязка проблеми всеамериканської співпраці залежить від спроможности Злучених Держав привозити продукти, що суперничають з її власним господарством, як мінеральні і сільсько-господарські продукти з Південної Америки. Тимчасом внутрішньо-політичний спротив проти найменшої тенденції в цьому напрямі довів недавно до розбиття торговельних переговорів між Злученими Державами та Арґентиною й Ураґваем, так, що досі Злучені Держави зі всіх 20 середньо- і південно-американських держав, мають договір тільки з 11-ти державами. Тому теж господарські взаємини обох американських континентів творять ґордійський вузол. У 1939 р. Злучені Держави купили в Середній і Південній Америці товарів за 86 мільйонів долярів більше, ніж туди доставили. Одночасно Південна Америка завинила Злученим Державам 677 мільйонів долярів, так, що білянс південно-американських держав все одно вийшов на приблизно 600 мільйонів долярів відемним.

Які користи в таких умовинах могло б принести південно-американським державам змонополізування цілого американського експорту, важко здогадатися. Одиноким безсумнівним вислідом було б те, що з огляду на перевагу Злучених Держав, південно-американські держави мусіли б іти у хвості закордонної політики Злучених Держав. Ніхто не може заперечити факту, що хто зрікається права суверенности розпоряджати своїми продуктами, той автоматично перестає бути сувереном і в своїх зовнішньо-політичних справах. Цю загрозу південно-американські держави пізнали й це можна щоденно вичитати в їхній пресі. Одночасно підносяться щораз більше голоси за тісною господарською й культурною співпрацею з Европою, тимбільше з новою Европою, що може Південній Америці дати все, що їй потрібно для вдержання її повної незалежности, а з другого боку не є для неї під ніяким оглядом загрозлива. Можна здогадуватися, що саме цей арґумент матиме рішальну ролю на конференції в Гавані.

ЗІ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ.

СТУДІЇ У НІМЕЦЬКИХ ВИСОКИХ ШКОЛАХ У ПРОТЕКТОРАТІ

У Протектораті є німецький Карловий університет у Празі та німецькі високі технічні школи у Празі і в Брні. В університеті у Празі можна студіювати медицину і фармацію, природничі науки, право (іспити можуть здавати лише німецькі громадяни), і фільософію (з початком чергового триместру буде заснована катедра української мови). У праській техніці викладають на всіх факультетах крім землемірства, що його можна студіювати у Брні.

Українські студенти мають ті самі права, що й німецькі громадяни. Їх прохання про звільнення від шкільного полагоджується звичайно позитивно. Висота шкільного для звільнених залежно від факультету і триместру сягає 14 аж 30 РМ. Місячно 50—60 РМ. вистане на студійні видатки і на життя.

У III. триместрі 1940 р. виклади пічнуться 2. вересня ц.р., вписи відбуваються від 20 серпня до 15 вересня. Українці, студенти інших високих шкіл або матуранти, вже тепер мусять подати до ректора нім. Карл. університету у Празі або Нім. Вис. Техн. Школи у Празі (Прага I, Сметанова нам 2) або до ректора Нім. Вис. Техн. Школи у Брні таке прохання у справі прийняття. Прилоги: 1) Посвідка про зложення матури або матуральне свідоцтво й урядово затверджений відпис (у першосеместрових), індекс (у студентів вис. шкіл; 2) Власноручно написаний життєпис у нім. мові; 3) Матрикуляційне свідоцтво; 4) Три світлини пасового формату.

Прохання про звільнення від шкільного треба подати від 20. серпня до 15. вересня ц р. Прилога: Свідоцтво незаможности.

УПРАВА УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ ГРОМАДИ У ПРАЗІ

Хто плянував напад на Румунію?

Берлін, 26. 7. Німецьке міністерство закордонних справ оголосило нові документи, що їх знайдено у Франції. З них виявляється, що французьке посольство у Румунії в 1939 р. представило два різні пляни, як слід знищити румунський нафтовий промисл. З цією метою французьке посольство співпрацювало тісно з анґлійським. Метою цих плянів було підпалення румунського нафтового промислу. Про це в документах сказано ось що: „В першу чергу слід знищити вертільні уладження, що служать до продукції ропи".

Другий документ — це телеґрама французького посла в Букарешті 28. 9. 1939 до Парижа, в якій накреслено плян Анґлії і Франції замкнути Дунай на території Румунії, щоб таким чином внеможливити вивіз нафти до Німеччини.

Третій документ це звідомлення з засідання французької военної ради з дня 9. 4. 1939 р., на якому ґен. Ґамелен і Даляціє домагалися, щоб анґлійці і французи негайно зайняли Румунію. Отже Анґлія і Франція плянували напад на Румунію.

—o—

РОМАН ГУЧВАНОВИЧ

Прийшли і серцем до землі припали

(РЕПОРТАЖ З ТУРКОВИЧ)

Берлін — Турковичі, в липні.

Тепер не будням-шпуйним дням ясніти,
Рахманний краю, земле невідлучна,
Задивлена в своє далеколіття,
Заслухана в тривожний шум з над Гучви....
С Кушніренко.

Дощ ішов вже в Берліні. Над містом залягала сліпа, гнила ніч. Десь долиною під маревом залізних стовбурів рокотіли розпарені вулиці, десь з натуги стогнали вантажні двигуни; шуміли крізь дощ і тунелі експреси. На кордоні стало благословлятися на світ. Місто Позен майнуло блідими контурами нової дійсности. Ґуберніяльні польські лани, Кутно, згарища Сохачева й понурі, розпалені в літньому жарі варшавські вулиці. Нові пейсажі з дивними ремінісценціями, з цілою романтикою чогось, що кінчиться у мрійних спогадах і ще не народилося, ще не освоїлося в відчуванні твердого. сьогоднішнього реалізму.

Холмський вітер з надбужного сходу, мокрі юрі на красноставських небосклонах і струнка, ренесансова фатаморґана Замостя на тлі розгойданих ланів пшениці вривають спогади про фанатичну Польщу. Інакше і буйніше віє і говорить вітер на Холмщині та інакше пахне спіла гречка біля Туркович.

Дощ ішов в суботу, не переставав в ночі на неділю і перемінився в злосливу слоту. — „Вихочи з ніх тон цалон Украінен" — підсміхувалися іронічно поляки, придивляючись натовпам мандрівних паломників і вистроєним ґрупам молоді, що по болоті, босо мандрували до Туркович. Так було в 1934 році. Тоді то польська поліція, перестрашена активним уділом холмської української молоді в турковицькому святі з 1933 року, підготовляла (на випадок повторення такої ж акції) масові арешти. Провідники молоді на час про це довідались, проголосили Турковичі 1934 „тихим святом", відкликали всі політично-національні імпрези, а зливний дощ, що перемінив турковицькі поля в озера, кепкувато полокав лискучі дашки польських поліціянтів.

Дощ але, теплий, потрібний, плодючий. Може до завтра перестане, може дасть щасливим холмщакам відсвяткувати радісно і величаво своє свято? — Хай Господь милосерний боронить з такою погодою і з таким всім — кажуть поважно селяни, стрясаючи з солом'яних капелюхів росу дощу. Дощ шумить, шумить деревина, сичать сови під дзвіницею ревіндикованої церковці. В одному пересічному, хоч поступовому, культурному селі на Холмщині. Сидимо в такий теплий вечір під розчиненим наостіж бабинцем. Свята Вечірня скінчена; таємно блимають ліхтарики в нутрі маленької церковці; повільно і розважно забирають слово старші й молодші селяни. Підкашлюють, підтакують і промовляють. Мають рідких гостей з „власної" редакції. Редактор „Краківських Вістей" прийшов під вечір босий у село, а село хоче його побачити, послухати, розпитати і розкрити свої власні прохання і жалі. Справ є багато, найважніша — відомо — церковна. Голова громади промовляє і зясовує: Село має лише одну третину українців, а одначе здобулося на жест і, використавши відповідний момент, відібрало від латинників свою стару церкву. Латинники казилися, протестували, робили перешкоди. Всі ці заходи розбилися об сильну і зорґанізовану поставу Українців. Церква існує; привезли священика, примістили його на винайнятій від жидівки хатині, солідарно носять йому і рідні їсти. Збудували іконостаса, прикрасили церкву як могли, влаштували величаве свято з участю о. Адміністратора і багатьох достойних гостей з ближчої та дальшої околиці. При церкві є вже й хор, зорґанізувалася згодом кооператива, „Рідна Хата", молодь, курси, не кажучи вже про рідну школу. Поляки не вступаються з загарбаної землі, не пускають на приходство; їх парох інтриґує, перекручує. Перемогли українці. Зайняли землю, город, беруться за дім. Всюди самі, всюди проти волі чужих і своїх. Чому ж так, чому ж не інакше? Що маємо відповісти тим славним людям ми, два українські журналісти, яких дощ загнав майже припадково під цю церкву? Люди все зробили. Але їх мало, ледви 300 душ.Домагаються прилучення до їхньої парохії бодай одного села з сусідньої великої. Інакше годі дати якийсь арґумент проти ворожої більшости, годі вдержати священика; інакше ревіндикована з таким великим трудом церква може втратити можливість самостійного, конечного в теперішніх часах існування. А що на це наша церковна українська влада?! — „А нічого — каже староста, поважний і заможний господар... Нічого нас не слухають, все вам якось так догори ногами перевертають, не слухають народі і вцаліськи не думають нічого робити. Просими нашого отця Пресвітера, убицев зрубете. Приселисьмо благочесного, тоже убицев. Були в Холмі, убицеле. З того всього вийшло, що десь і прупала наша „бумага" і чес литет, а нам хоч вмірай з тем всім, хоч церкву замикай на ключ"...

Зірвалися молоді голоси, постулятивні, неспокійні:

— Пуредку немає!

— Ни числется з народом!

— Просимо дати нам поміч в нашій боротьбі!

— Пишіт, пане риндактур і помагайте, бо не витримаємо!

Хочу виручити начального редактора, пишу на цю дразливу, неприємну, непотрібну, зайву тему. Знаю Холмщину не від сьогодні, бачив різне, зле, страхітливе і добре. Холмщаки не подивуються, винні — маю надію — не нагніваються і направлять лихо. Холмщака, відділеного вузькою лентою Бугу від небажаного для нас світа, не вільно нам сьогодні легковажити! Не може таких випадків, де приватні справи і доходи перешкоджують і анулюють зроблене велике діло для народу і громади. На Білгорайщині — як кажуть — не відібрано усіх наших церков не через брак змоги. Де там! Через брак охоти ділитися доходами з побільшених парохій, через байдужість духовенства і проводу. Люди хочуть, люди їздять, люди дають гроші, бігають, кланяються, цілують по руках. Що кажуть священики? Як які. Одні працюють мовчки, без похвал; інші — стара метода перекотипілля — переганяються у спізненому викрикуванні проти валення церков, дарма, що донедавна самі їх валили; ще інші хочуть великих карієр. В ночі на сіні в Турковичах вдалось мені між „батюшками" несподівано почути прецікаву дискусію про заслуги і про кандидатів на нових єпископів. „Матушка" одного названого поспішила з місця при всіх людях запитати:

— Чи на Гірці при холмськім соборі є добрі обори на корови?! — І корови важні. І удержання священників також. Вони провідники народу мусять бути забезпечені, не можуть перед своїми і чужими світити нуждою. Але треба слухати народнього голосу. Одбілити справедливо, без суду церкви. Багатшим відійняти, біднішим додати. Для добра народу і для більшої хвали Божої. Інакше народ перестане нас просити. (Д.б.)

НАЙНОВІШЕ ЧИСЛО „ІЛЮСТРОВАНИХ ВІСТЕЙ"

Оце вийшло 3 число „Ілюстрованих Вістей". Гарне зверхнім виглядом і загалом оформлене по мистецьки, притому цікаві світлини актуальні та цікавий зміст. „Ілюстровані Вісті" мають багато передплатників та ще більше читачів, ними цікавиться ширший загал і вони незвичайно поширюються. Досі, значиться до війни, такі ілюстровані журнали не мали в нас щастя. Вони після двох-трьох чисел нидили і щезали. Не було покупців, не було попиту на них, зокрема пренумераторів. Тут навпаки. В чому діло? Ясно, підхід до самої справи: Як редаґувати такий журнал, щоби був усім цікавий. Щоб зрозумів його і масовий читач і цей найвибагливіший. Саме „Ілюстр. Вісті" є того покрою. Вони є для всіх; вони заступають і т. зв. „Фаміліенбляти" та ілюстраційні додатки ґазетні. Притому є немов реєстрацією важливіших подій з нашого теперішнього життя на майбутнє. Немає в них ні тих трафаретних світлин, як ми привикли бачити в таких ілюстраційних виданнях чи додатках, а є певна тонкість і культурне оформлення. Саме тут криється важке питання — чому досі наші всякі журнали нидили, а чому „Ілюстр. Вісті" мають такі осяги. Вони дійшли накладом давно до такої висоти, про яку в часи мирні і не думалось. Беручи на увагу, що в нас авторів тепер обмаль, що за світлини важко, так як важко загалом користуватися потрібним бібліотечним матеріялом для українки — всежтаки редакція не то що дає собі раду, але дійсно обдаровує Читачів гарним, хотяй невеличким форматом, журнальчиком. А надобавок він цікавий змістом, добором ілюстраційного матеріялу та дійсно культурним виглядом. Третє число „літнє" — прегарні світлини з лемківських гір, деякі літні свята та імпрези, а надобавок нотний додаток. Літературний зміст підходить цілості. Завдання „Ілюстрованих Вістей" створити широку плятформу для Громадянства, заповнити прогалину, що повстає внаслідок браку інших літературних видань і дати змогу виявляти себе всім українським авторам. При повній співпраці зможуть „Ілюстровані Вісті" сповнити своє завдання. Сьогоднішні часи такі важливі для нас зокрема, що треба призабути все те, що колинебудь скорше людей різних думок роз'єднувало та поставитися гідно спільними силами до однієї мети.

Ю. Тарнович.

Нові однострої совітських ґенералів

Москва, 24. 7. Московський військовий часопис »Красная Звезда« повідомляє, що введено нові однострої для ґенералів червоної армії. Досі носили совітські старшини на комірах різні ромби, а тепер уведено зірки. Маршалноситиме на комірі золоту зірку й велику золоту зірку на рукаві. Ґенералиноситимуть 5 малих золотих зірок на комірі й велику золоту зірку на рукаві. Ґенерал полковник матиме 4 золоті зірки на комірі й малу золоту зірку на рукаві. Ґенерал поручник три золоті зірки на комірі й золоту зірку на рукаві. Ґенерал майор дві золоті зірки на комірі і золоту зірку на рукаві. Крім того введено три роди однострої́в для старшин, парадні, щоденні й полеві.

Згаданий часопис відмічає, що ці нові однострої зміцнять карність в червоній армії.

ЗМІНА АДРЕСИ.

Просимо всіх передплатників, які зміняють свої адреси, подати нам конечно попередню адресу. Інакше зміни не можемо зробити.

Адміністрація
»КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ«

Новітня війна і простір

В дискусіях між земляками на тему новітньої війни, зокрема в балачках у звязку з незвичайними й надзвичайними перемогами й тереновими досягненнями німецької армії на заході, завважуєте якесь особливе привязування ваги й значіння до простору, себто до величини території, як рішального оборонного засобу по боці атакованого.

В більшості — коли й не загалом — чуєте думку, що що б воно й не було, як би й не дивитись на вдосконалення засобів і метод у веденні новітньої війни — все ж таки в новітніх збройних змаганнях простір заатакованої держави може відіграти велику ролю. Заатакована держава, хоч і в технічному чи збройному відношенні слабша й відстала, але велика територіяльно, матиме змогу, спіраючись саме на своїй перевазі в просторі, так виснажити напасника, так розсіяти його сили й так всмоктати їх у себе, що він перестане бути цим грізним кулаком, що був ним для неї в першому моменті. На потвердження своїх міркувань покликуються на деякі моменти в минулих війнах, зокрема на відомий усім випадок з початком минулого століття, коли велика армія пропала саме в зустрічі з великими просторами. Ці випадки з минулого повинні потвердити правдивість і слушність їхніх спостережень, вірніше завваг.

Як поставитися до таких міркувань? Безумовно багато випадків у минулому, зокрема цей випадок промовляє на перший погляд — за ними. Але, якщо б земляки завдали собі труду і глибше проаналізували, перечитали твори фахівців, що займалися тією справою, поцікавилися спогадами учасників або, врешті, пригадали собі й один великий роман відомого письменника, що його сюжетом став саме цей момент з минулого — вони найшли б там багато дечого такого, навіть засадничого характеру, що промовляло би проти їхньої думки.

Одначе нас цікавить не минуле, а теперішнє. Те, що недавно сталося й те, що тепер діється. Ми хочемо загалом призадуматися на хвилину й торкнутися питання, чи в сьогоднішній, новітній війні простори себто територія, її величина грають рішальну ролю у справі успіху або невдачі нападу чи оборони. Наші міркування спіраємо на обсервації подій у теперішній війні й на тому, що й як та в якому часі й просторі перевела німецька армія, як зразок найmодернішої армії світу, осінню минулого року в Польщі й на провесні та весною цього року в Данії й Норвеґії, врешті у великій травневій офензиві в Бельґії й Голяндії та продовж червня в Франції.

Вже минула світова війна дала багато доказів, що при особистій ініціятиві й більшому відсоткові ризика полководця та завдяки темпові акції — територія нападеного перестає бути для нього рішальним оборонним засобом. Стратеґія новітньої війни перейшла велике революційне потрясення. Те, що було ненарушним законом колись, те, на чому спірали свої пляни досвідні минулою війною ґенеральні штаби — втратило у теперішній війні не тільки значіння, але й загалом усякий глузд. Люди, що не хотіли придержуватися сліпо старих засад, люди, що може й виявили себе в першому моменті імпровізаторами, люди, що в їхніх задумах можна було в першому моменті бачити тільки одне велике ризико — ці люди доказали, що при вміло виробленому пляні й при доброму командуванні та таких же військових частинах — не враховуючи самозрозумілого випосаження й озброєння — простір не є ніякою перепоною на шляху до ліквідації ворожого спротиву й оборони. Польська кампанія — перший доказ на це, хоч може й не дуже переконливий для декого. Але вже чергова велика норвежська кампанія — переконує зовсім. Бо тут простір, вірніше віддаль від бази виходу до найдальше висуненої кінцевої точки плянованої акції на півночі — дуже поважний, а своєю тереновою особливістю, також незвичайно ризиковний. Проте — у висліді успіх. Це була операція едина у свойому роді, коли візьмемо під увагу комунікаційні труднощі, пору року й атмосферичні умовини й умовини транспорту, що дозволяли на мінімальну кількість анґажованих сил.

Черговий приклад — французька кампанія. Модерну армію Франції розбито в одному куті її території. І вже ціла територія стояла відкрита для переможця. Спротиви тут і там на шляху наступу — не могли змінити ситуації оборонців. Новітня війна внесла революцію і у ділянці часу і простору акції. Ініціятива, заскочення, розмах і шалене темпо акції та сила першого удару, виеліміновують зовсім значення простору й величини території нападеного.

Модерна армія не лякається простору.

П. С-ний.

Чи сумерк піхоти?

„В цій боротьбі німецький піший нарід виявив себе знову тим, чим був завжди: найкращою піхотою світу. З нею суперничали всі інші роди зброї армії: артилерія й пionіри, а передусім молоді відділи наших панцирних і моторизованих військ".

Так схарактеризував німецьку піхоту начальний вожд німецьких збройних сил А. Гітлер у своїй історичній промові перед райхстаґом, 19. липня ц. р. Сильнішого замаркування **х т о** є найважнішим чинником у новітній війні — не треба.

Чому порушуємо це питання сьогодні? По закінченні світової війни, фахівці — теоретики й практики — військового діла, що призадумувалися над тим, як виглядатиме чергова, більш модерна (силою розвитку й поступу) війна, та відповідно до своїх здогадів намагалися дати вказівки й достосувати підготову своїх армій до неї, твердили, що рішальна роля піхоти з попередніх воєн — скінчена. В майбутній війні всі досягнення припадуть важкій зброї — артилерії, панцирним військам і летунству. Роля піхоти обмежиться до одного скромного завдання — обсаджування й закріплювання **з д о б у т о г о** вже іншими родами зброї терену.

Новітня війна виявила, що ці фахівці — зокрема французькі — далеко не передбачили всього. Німецьке військове командування, підготовлюючись до цієї війни, не пішло шляхом міркувань цих фахівців. Спіраючись на досвіді світової війни, що в ній німецька піхота виявила себе з найкращого боку, воно памятало, що артилерія не завжди й не зовсім може знищити оборону сили й змогу противника та, що вона тільки до означеної межі може підтримувати поєднання піхоти. І в рішальному моменті, в безпосередньому зударі з оборонними[...] ни...ищами противника, що все ж так[...] ш...лися більш — менш цілими навіть [...] знати як сильній артилерійській підг[...] піхота мусить таки **з д о б у в а т и** ці [...]плення майже голіруч. Тому й подбал[...] те, щоби цю піхоту відповідно випос[...] легкою протипанцирною артилерією[...] нею вона могла би користуватися в [...]ньому рішальному моменті сама, в [...]середньому зударі з ворогом. Таке п[...]лення справи виявило себе единопр[...]ним. І воно принесло німецькому ко[...]ванню те, до чого воно змагало: пе[...] в рішальному моменті наступу.

У всіх кампаніях теперішньої ві[...] в Польщі, Норвеґії, Бельґії й Голян[...] у Франції — німецька піхота доказа[...] роля піхоти не скінчена. Що навіть у [...]ній війні піхота як колись так і тепер[...] ще залишається в центрі кожної оп[...] Вона й тільки вона **з д о б у в а є** п[...] противника. Всі інші роди зброї — [...]ки допомогою для неї. Їхне завдання [...] готовити їй підхід до ворога та с[...] змоги зменшити її втрати. Піхота й д[...] залишається головним родом зброї.

Безіменні герої

„І знали ми, що слави нам не буде..." і напрошуються ці слова, коли ще [...] цій сторінці зацитуємо сьогодні одне [...] з останньої промови А. Гітлера [...] райхстаґом. „Коли я висловив цим [...]ним ґенералам, як командантам війсь[...] ґруп і армій, мою й німецького наро[...]дяку — та вона відноситься одноча[...] до всіх інших старшин, що їх не можн[...]вати окремо, а передусім до **безім[...] працівників ґенерального штабу"**.

Мозок армії — це ґенеральний [...] Який він — така й армія. В ньому з[...]джується все, на чому спірає своє іст[...]ня, силу й майбутнє кожна армія. А [...]ранткою майбутнього нації й держави [...]ди й тільки власна, могутня армія — [...]ральний штаб армії являється найбіль[...] повідальним зпоміж усіх за безпеку [...] й держави. Від плянів, що він їх пі[...] й переведе, залежна й доля армії в м[...]ній війні.

Знали це гаразд творці версай[...] трактату, чим для німецької армії бу[...]ликий ґенеральний штаб і тому вимо[...] Німеччині ліквідацію його, та забо[...] творити на майбутнє все, що мало б[...] який звязок з працею чи завданням[...]рального штабу. Читаючи твір ґе[...] фон Кюля п. н. „Німецький штаб у [...]тові й переведенні світової війни", [...]явився друком у 1920 році, себто [...] ліквідації німецької збройної сили і [...]люючися в те, що й як пише в цьому [...] автор — ви не можете не переживати [...] з ним болю по цій великій втраті, щ[...]нула німецьку армію й націю. !

Ґенерал Сект, творець райхсвер[...] створити й завязки нового ґенер[...] штабу німецької армії. Тихо й скр[...] інакше не можна було.

Ця війна, що дала німецькій арм[...]ки переможних кампаній, що прин[...] сатисфакцію за зневагу й наругу [...] доказала, що новий німецький ґене[...] штаб прямує шляхом давньої сла[...] Мольтке й Шліфена.

—o—

дина і здоровля.

Проблєми охорони здоровля

те, що „здоровля — найцінніший скарб ...хіби погоджуємося всі; але справді розу... очиняємо щойно тоді, коли оце здоровля ... Тим тільки можна пояснити те, чому з ...роду суспільно-організаційних питань, ... здоровоохорони виступають у нас аж на ...му місці. Говориться, пишеться про потре... ...удови нашого шкільництва, кооперації, ..., церкви й чого хочете, але покищо, ні... ...охорону здоровля населення наших етно... ...х земель. А хіба ж не відомо, що здоров... ... населення цих наших західніх земель, ...польських часів навмисно залишено на за... ...вимирання, найгірший. А чейже без здо... ...роду не може бути і його поступу в ні... ...прямку; всі наші зусилля й успіхи в будь... ...иці можуть бути зруйновані в найкорот... ...сі вибухом, кажім, якоїсь пошести.

...ки плянова й фахова здоровна орґанізація, ...м профіляктично-суспільна, може створити ...ровні підвалини для народу, що допомо... ...го розвиткові в будьякому напрямку та ...ать успіхи його перед усякими несподі...

...а з жалем признатися, що не тільки наш ... загал, але й наші фахівці не оцінюють як ...іння здоровно-профіляктичної праці та не ...обі вповні справи з того, в чому саме має ... ця праця. Ціла опіка на здоровлям насе... ...уяві більшости — це опіка над хворими, ...я хворих, це шпиталі, лічниці, амбулято... ...вдання лікарів — одне, одніселньке: ліку... ...рих. Ціла, величезна половина ділянки ...и — суспільна профіляктика, що нею ма... ...матися лікарі-спеціялісти (як хірурґією — ... хворобами очей — окулісти й т. п.), при... ...ь у нас поняттям „суспільна опіка", що ...с займаються священики, комітети й т. п., ...е лікарі. Яка ж це жахлива відсталість на... ...лядів на орґанізацію здоровоохорони на... ... Треба пригадати, що ще не так давно хі... ... та дентистами були голярі, але тепер це ...ається смішним. Отож і в ділі здоровної ...ої профіляктики лікарі-фахівці повинні за... ... випадкових працівників у цій ділянці, як ...ізь у культурних країнах.

... лише в тому, що у нас майже нема ліка... ...іялістів - профіляктиків, гіґієністів. І це то... ... наших лікарів за польських часів не допу... ...о таких посад — урядовців - лікарів (фізи... ...рів осередків здоровля, тощо). Тому то всі ...арі працювали в одній тільки ділянці ме... ...и в лічництві, бо це давало їм засоби до ...-ня через приватну лікарську практику. ...ьй відсталість у нас поглядів на проблеми ...охорони: переоцінювання вартости лічниц... ...легковаження суспільної здоровної профі... ...и.

...менитий знавець профіляктичної медицини ...р Duthels так висловився про лічництво й ...ктику: „Коли з мосту, що не має поруччя, ...дають у воду, а ми орґанізуємо постійну ... на човнах коло мосту, щоб їх рятувала, ...цтво; коли ж ми поставимо поруччя на мо... ... люди не падали в воду, це профіляктика". ...их вартісніше — ясно кожному.

...ілі суспільної здоровоохорони лічництво ... своє почесне місце, але методи профіляк... ...усять займати куди більше нашої уваги, бо ...ди скоріше доводять до кращих вислідів у ...ровоохорони й вони дешевші. Модерна по... ...здоровоохорони звертає тому найбільшу ...аме на бік профіляктичної медицини, на по... ...іння причин, що викликують хвороби та їх ..., причин, що нищать здоровля та підкопу... ...оровний стан населення.

...я підготови відповідних фахівців у цій ді... ...медицини, університети в Америці напр. ви... ...ть лікарів лічництва й окремо лікарів - ґі... ...в. Ці останні, як і лікарі лічництва, діляться ...их спеціялістів: санітарних адміністраторів, ...них, шкільних лікарів, профіляктиків со... ...их недуг, спеціялістів міської ґіґієни, ві... ...ня, здоровного виховання та пропаґанди **Не методами лічництва, тільки шляхом що**роко закроєної й доброї орґанізації суспільної профіляктики, можна знищити чи обмежити до мінімум різні пошести, як сухоти, венеричні недуги, дитячу смертність, зменшити взагалі хоробливість населення, продовжити пересічну трівкість життя населення, піднести приріст населення, взагалі вплинути на оздоровлення населення...

Широко закроєна акція оздоровлення населення була переведена в Болгарії після світової війни. Під впливом модерних напрямків здоровоохоронної політики в Америці, що нею захопилися численни болгарські лікарі, які спеціялізувалися там які стипендіянти Рокфелерівської фондації на Балканах, цілу санітарну орґанізацію перебудовано на американський лад: кількість лікарів-профіляктиків збільшено в кілька разів, відчинено багато різних диспансерів навіть по багатьох селах, населення закидувано здоровноосвітньою літературою і т. п.; під лікарську політику й контролю віддані були всі прояви громадського, ба — навіть приватного життя, що так чи інакше могли впливати некорисно на здоровля окружения; міста й села, двори, площі й вулиці, хати, загороди, криниці й виходки, їжа, питво й посуда, школи, робітні, гостинниці, ресторани, молочарні, каварні, голярні, робітники виробів харчових і питних продуктів, кухарі і т. п. і т. п. Розуміється, лікарі урядові - ґіґієністи дістали відповідні широкі права, щоб змогли перевести в життя те, що треба було.

Наслідки за 15 років цієї реформи були такі: зменшення пошестей, оздоровлення від малярії цілих великих просторів території, подвійне зменшення смертности від сухіт, на 50—100% зменшення дитячої смертности, значне піднесення пересічної довготи життя і т. п. Беру за приклад Болгарію, як країну дуже подібну до нас своєю духовою та економічною культурою і країну, якої оцей поступ у здоровній ділянці міг особисто спостерігати на протязі 15 років.

Оздоровлення народнього має і у нас мусить бути не останнім завданням наших провідних кол, а передусім наших лікарів. Для цього розуміється потрібні необхідні умовини, передусім гроші. Одначе не тільки це; бо матеріяльні умовини можуть для нас змінитися, але без свідомости нашого загалу про потребу такої орґанізації суспільної профіляктики, без фахівців лікарів-профіляктиків, без сестер - гіґієністок справа народнього здоровля буде ще довго стояти там, де є тепер...

Отже не гаючи часу треба усунути тепер хоч ці перешкоди на шляху оздоровлення нашого народу, що можемо їх подолати. В першу чергу підготовити собі лікарів спеціялістів - профіляктиків шляхом улаштування відповідних курсів для всіх наших фізиків, міських лікарів, районових, шкільних, лікарів осередків здоровля, тощо, та кандидатів на такі посади. На цих курсах будуть заступлені такі питання: санітарна адміністрація і статистика, практична епідеміольоґія та паразитольоґія, соціяльні недуги, дитяча смертність, ґіґієна, контроля над харчами та питвом, здоровна освіта й пропаґанда і т. д. Одночасно треба улаштувати курси для сестер - ґіґієністок (для диспансерів) та повести здоровно-просвітну працю серед широких мас нашого населення, щоби підготовити „ниву", на якій наші майбутні профіляктики мають „сіяти".

Вишколені наші лікарі - ґіґієністи мусять намагатися обсадити відповідні посади повітових фізиків, лікарів осередків здоровля, міських, диспансерів і т. п. на всіх наших етнографічних землях. Німецькі чинники доцінюють саме компетентність і тому ми певні, що з цієї причини дістанемо тоді повну їх підтримку щодо обсаджування наших теренів нашими лікарями та до ведення там праці з потрібною енерґією й пляновістю.

Д-р М. ВАСИЛІВ.

Про бактерії

II*)

В попередній статті згадали ми, що для того, щоби даний рід бактерій признати спричинником даної недуги, мусимо ствердити їх присутність в кожньому випадку цієї недуги, і дістати їх в „чистій годівлі". Одначе на цьому не кінець. — Як дістанемо вже даний рід бактерій в чистій годівлі — тоді годуємо їх якийсь час в ляборaторії, опісля защіплюємо якомусь звіряткові, напр. морській свинці чи кріликові. Щойно коли те звірятко захворіє на ту саму недугу, що її мала людина, від якої ми дані бактерії дістали — маємо ланцюг доказів замкнений і можемо сказати: ось спричинник даної недуги.

Дальші досліди над бактеріями дозволили нам відкрити багато таємниць того мікроскопового світу і використати ці досліди для боротьби з недугами. Виявилося, що бактерії можуть дістатися до людського орґанізму різною дорогою. Одні, як бактерії сухіт дістаються здебільша через дишницю та легені; інші, як бактерії черевного тифу чи холери дістаються тільки через кормовий провід; ще інші, як бактерії пятнистого тифу викликують недугу тільки тоді, якщо дістануться просто до крови. Дальші досліди над дорогами, що ними дістаються бактерії до людського орґанізму виказали, що деякі з них приносять нам різні насікомі. Н. пр. пятнистий тиф переносить з людини на людину — вош; недуги кормового проводу, як черевний тиф, червінку і т. п. переносять здебільша мухи, що занечищують бактеріями нашу поживу; чуму поширюють щурі, а зі щурів на людину переносять її блохи — і т. д.

Знаючи дороги, що ними поширюються різні заразливі недуги, та знаючи що саме при поширюванні даної недуги найбільш небезпечне — легше вже було взятися за боротьбу з ними. Во кожному ясно, що краще недузі запобігти, не допустити до захворіння, ніж опісля це захворіння лікувати. Знаємо, що підчас пошести тифу чи червінки слід докладно мити та варити всю поживу, пити тільки переварену воду, докладно мити руки перед їдою, та не допускати до того, щоб мухи сідали на нашу поживу й її занечищували; знаємо, що без вошi нема пятнистого тифу та що знищити вoші означає зовсім знищення небезпеки тифу; знаємо, що малярію переносять означений рід комарів і де їх нема, там нема і малярії і т. д.

Пристосовуючи ці висліди ляборaторійних дослідів вдалося вже в значному ступні опанувати більшість заразливих недуг так, що вони ніколи не можуть ширитися вже як у давних віках. Чуми — що на неї в середневіччі вмирала нераз половина населення тих околиць, де вона появилася, сьогодні в Европі зовсім не знаємо. Як в роках 1920/21 була загроза, що пошесть пятнистого тифу, що панувала на теренах сьогоднішнього СССР та м. ін. здесяткувала і нашу армію — може перенестися й на решту Европи — встановлено т. зв. санітарний кордон Ліґи Націй. Той кордон тягнувся меншебільше здовж кордонів бувшої Польщі; кожний, хто його проходив, мусів піддатися докладній дезинфекції, поки не втратив всіх своїх вошей — і пятнистий тиф поза цей санітарний кордон не дістався.

Від коли почалися досліди над бактеріями, звернено увагу на одне, незвичайно цікаве питання: Чому зпоміж кількох людей, що живуть в тому самому середовищі й наражені на ділання тих самих бактерій, одні хворіють, інші ні? Відповідь на це питання не була однородна. Різні причини можуть скластися на те, що хтось помимо зустрічі з бактеріями не захворіє. Залежати це може від меншої або більшої зїдливости бактерій, залежати може від меншої або більшої відпорности даного орґанізму і т. д. — Але при дослідах над цією справою виринула ще одна цікава проблема, що згодом дала нам в руки ще один спосіб боротьби зі заразливими недугами.

Либонь всім відомо, що є деякі недуги, як ось хочби красуха, чи віспа — що на них можна захворіти тільки раз. Хто їх вже перебув, цей вдруге не захворіє. Отже в орґанізмі, що раз стрінувся з деякими бактеріями, відбуваються якісь переміни, що роблять його відпорним на їх ділання, якщо б вони дісталися до орґанізму вдруге. Ці переміни відбуваються в крові, а саме повстають там речовини, що їх завданням атакувати й унешкідливлювати даний рід бактерій. В багатьох випад-

*) Гл. „Краківські Вісті" ч. 52.

ках буває так, що ті оборонні речовини по перебутій недузі не зникають з організму відразу — тільки ще деякий час, а іноді навіть і ціле життя кружляють в крові. Так довго поки вони є в крові — людина не може захворіти на ту саму недугу, бо ці оборонні речовини відразу вбивають бактерії, як тільки вони дістануться до організму. Цей стан називаємо відпорністю або іммунітетом на дану недугу.

Досліди над цією проблемою започаткував батько сучасної бактеріольоґії, Пастер — і йому впало на думку, що можна би штучно впроваджуючи до організму поступенно щораз більші давки нешкідливих, вбитих бактерій — людину штучно зробити відпорною на дану недугу. (Бо виявилося, що не тільки живі, але й вбиті бактерії можуть викликувати в крові творення згаданих оборонних речовин).

Багато різних досвідів ще треба було переводити, заки можна було цю методу пристосувати в людини — але сьогодні ми вже маємо змогу штучно зробити себе відпорним на різні недуги, не хворіючи. Сьогодні можемо „щіпитися" проти віспи, черевного тифу, пятнистого тифу і т. д. і можемо бути певними, що поки це щіплення буде діяти, так довго на дану недугу не захворіємо. Покищо не вміємо себе ще увідпірнити на ціле життя — але що якийсь час повторюючи щіплення можемо себе зовсім певно зберегти перед даною недугою, хоч би ціле наше окруження аж кишіло від бактерій, що її викликують.

Що ж робити, як людина вже захворіла? Чи не можна би тоді взяти від такої людини чи звіряти, що вже таку недугу перебула, дещо крови, разом з тими оборонними речовинами й впорскнути хворому? — Показалося, що можна — і так повстала зовсім нова метода лікування недуг, що нераз досі були майже або й зовсім невилічимі.

Робимо це в той спосіб, що звірятам впорскуємо вбиті бактерії — і робимо їх відпорними на дану недугу. В їхній крові находяться згадані оборонні речовини і з тієї крови робимо сироватку, що її можемо впорскнути хворому. — В той спосіб лікуємо дифтерит, прямця (тетанус), красуху й багато інших. — Подумаймо скільки то дітей ще з початком цього століття вмирало на дифтерію, й те, що ціпняк до недавна був майже завсіди смертельний — а тепер обі ці недуги, якщо в час впорскнути сироватку, майже не дають випадків смерти.

Але є недуги, де ми покищо не можемо ні пристосувати щіплення, ані лікування сироватками. — Там маємо ще іншу методу. — Стараємося винайти такі хемічні речовини, що могли би вбивати бактерії в людському орґанізмі. Так лікуємо сьогодні сифіліс, малярію, різні ропіння й ін. Ціла новітня бактеріольоґія ще дуже молода, а вже може похвалитися неабиякими успіхами. Хто зна — може незадовго зуміємо так опанувати бактерії, що т. зв. заразливих недуг взагалі не буде?

М. К—ович.

ОБОВЯЗКОВИЙ ФАХОВИЙ ВИШКІЛ МОЛОДІ.

Відділ шкільництва при уряді шефа дістрікту у Кракові подає до відома: Згідно зі ст. 15-ою польського закону, що досі обовязує, про устрій шкільництва з 11. березня 1932 (Вістник Державних Законів з 7. 5. 1932, ч. 38), молодь обох полів поза шкільним віком, що не відвідує ніяких шкіл, підлягає включно до 18. року життя дальшому обовязковому вишколові. Напеpед охоплять шкільним фаховим обовязком тільки цю мужеську й жіночу молодь, що вчиться у промислових і купецьких школах, або думає в них вчитися. Ця молодь має до 15. серпня ц. р. зголоситися до канцелярії найближчої фахової школи до вписи і предложити вимагані документи. — Хто свідомо діє проти шкільного фахового обовязку, або занедбує його, того покарають гривною або арештом.

НОВИЙ РУМУНСЬКИЙ ПОСОЛ У МОСКВІ

Румунський уряд призначив Ґ. Ґафенка, *б. міністра закордонних справ, послом у* Москві. Совітський уряд дав свою згоду на це.

З українського життя

ПЕРЕМИЩИНА

СВЯТО МОЛОДІ В ЖУРАВИЦІ

Шість кільометрів від Перемишля на північ лежить Журавиця з польською більшістю. Українців живе тут ледви 28%. Українське населення за Польщі тут нищили, понижували та висміваля польські урядовці, військові, »гарцежи«, поліція, а вже найбільше таки місцеве польське населення. По розвалі Польщі поляки: дідич і війт почали підлабузнюватися німцям, щоб мати змогу далі нищити українців. На щастя німецька влада відділила нашу школу від польської; українську дітвору вчить двох українських учителів. Українське населення заснувало свою кооперативу та оживило працю в читальні. Поляки скаженіють, що українська дітвора виховується в українському дусі, співає в школі свій національний гимн, де ще недавно мусіла співати тільки »Єще Польска«. Дня 29. червняц. р. відбулося в Журавиці святочне закінчення шкільного року спільно для української дітвори сіл: Журавиці, Болестрашич, Бушковичок і Бушкович. На площу недалеко церкви вмашерували діти трьома лавами. Дефіляду перед підтягненим жовтоблакитним прапором відбирав посадник Журавиці В. М., старшина УГА. До ритмічних і руханкових вправ станули вісімдесять дітей: діти вправляли голіруч і хоруговками до пісень: »Боже, вислухай благання«. »Гей, там дітвора наша йде« та »Гей, соколята«. Опісля дітвора поодиноких шкіл вивела свої точки: танки, гри, гагілки і т. д. під звуки орхестри з Малкович. Дітвора розходилася вечором додому вдоволена. Незадоволені були лише поляки, бо такого в Журавиці ще не було: жовто-блакитний прапор, український національний гимн і т. д. такого ляхи не сподівалися побачити в Журавиці Ще більше кололо їх в очі те, що українці висипали високу моглу та поставили березовий хрест. Могилу ту сипали старі, молоді і діти. При сипанню могили найбільше положив труду інж. Любінецький. На другий день 3. червня вийшли люди церкви з процесією й посвячено могилу. Хрест і могилу прибрано вінцями. На хресті виднів тризуб. Парох о. Крупа виголосив промову про значіння могил, в яких спочили борці за волю Батьківщини. Память Поляглих вшановано однохвилинною мовчанкою. На свято прибули автами німецькі старшини, щоби приглянутися українському святі. Перед нами біля церковці прегарно висипана, символічна могила з березовим хрестом і золотистим тризубом, а оподалік майдан, на якому в год. 14.30 аж зароїлося від кадр юнацтва, німецьких гостей: старшин і воєцтва та українського громадянства. На площі зразковий порядок. По одному боці станули кадри молодих, по другому трибуна для приявних. Точно в 15-ій год. почалося свято. З лав молоді виступили провідники і склали звіт. Провідник В. М., Гарабач Євген з п. Боднаром грімким »Слава« привітали кожний відділ зокрема. І впав наказ вшанувати однохвилинною мовчанкою память Поляглих героїв Тоді приступили до прапору п. Скочиляс, проф Котинський і п. Домарадський Іван, усі з Журавиці,понеслось грімке »Ще не вмерла« і піднявся вгору прапор. Зчерги рушили 24 відділи молоді із 12 місцевостей, а саме: з Нім. Перемишля, Болестрашич, Оріховець, Гнаткович, Сосниці, Бушковичок, Малкович з орхестрою, Мацькович, Валяви Батич, Уйкович і передефілювали перед прапором трибуною, президією і могилою та вернулись на свої давні місця на площі. Зчерги Є. Гарабач виголосив промову до молоді, другу в німецькій мові до німецьких гостей посадник Обух та третю від Комітету з Перемишля дир. Чорняк. Опісля почалися вправи молоді, що виступала зі своїми точками: ритмічні і руханкові вправи, танки, хори і т. д. І так весело та приємно минав час у вічному напруженні, зацікавленні та захопленні. Гомоніли пісні різних хорів, а саме хору із Бушковичок під проводом С. Шумелди, з Батич під проводом Іваницького, Оріховець під управою Ю. Балуха та Валява під управою дир. Шумелди. Зчерги орхестра з Малкович заграла до національних танків, що їх відгуляли дівчата з Малкович та дівчата і хлопці з Валяви. Між присутніми за кожний виступ знімалась буря оплесків. Німецькі гості подивляли прегарні вправи юнаків з Малкович палицями, дівчат на коні та хлопців на поручах, красу ноші, пісні і танку. Були теж важкі але знаменито виконані вежі п. Кліша, п. Ланиці та п. Залеза, усіх з Перемишля. Одна точка програми була краща від другої. Частенько перепадував дощик, але всі видержали карно до кінця. І надійшла остання точка свята, змагання: II. »Сян« — »Репрезентація (Гнаткович) — УСК, Степ (Бушкович)«. Спізнена пора та нагальний дощик не дозволили обом дружинам розіграти повних змагань. До того розмокле грище не дозволило на гарну гру і тому змагання були попросту копаниною. Репрезентанти були для другої дружини »Сяну«, підсиленої кількома грачами першої дружини, дійсно важким партнером. У перших хвилинах перевагу мала Репрезентація, але проте »Сян« добуває вже в 4-ій хвилині, з випаду Льосяра, перші ворота. Від цієї хвилини Репрезентація починає щораз більше атакувати ворота »Сяну« і добула зі стрілу лівого крайника, з вини воротаря, вирівнуючі ворота. По перерві гра з огляду на дощ зовсім охляла. В тому часі приходить до голосу Репрезентація і добула в 40-ій хвилині зі самовбивчого стрілу заложника Сяну — другі ворота Тоді Сян взявся до роботи і в 50-ій хвилині вирівнав ворота зі стрілу Турка II Від цієї хвилини і одна і друга дружина старалася перехилити перемогу, але все скінчилося на незмінному висліді 2:2. Суддя проф. Обарів — добрий. Дружину »Сяну« привітали господарі свята, вручаючи їм китицю квітів. — Поляки з Журавиці були дуже невдоволені зі свята, що змінило наше місцеве українське населення. І Журавиця віджила. Дооколичні села дивуються, що українці Журавиці тепер так численно виступають на святах. За Польщі в Журавиці всевладним паном був кн. Сапіга, нащадок наших князів, який довів до того, що з вісьмох радних українців у громаді, не стало ні одного. На грекокатолицьку парохію в Журавиці міг старатися лиш той, хто не мав нічого спільного з українською нацією, або той, що походив з польської родини. Одначе перед кількома роками якимсь дивом дістався до Журавиці на сотрудника о. Панас, але не надовго. За цим душпастирем жалують люди ще дотепер. »Це був пан-отець« — згадують селяни. Він трапив до наших бідних хат і темних душ. Так хвалять по заслузі одного, ганять — по заслузі іншого, бо невчено око загляне в душу глибоко, глибоко. Другим розсадником польського шовінізму були касарні з польськими старшинами, підстаршинами, зі своїми родинами та зі своєю бібліотекою. Різні обіцянки посад за перенесення метрик доповнювали юдину роботу. У школі вчили лиш польські учителі, які били і висміювали українських дітей. За їх приміром робили це теж польські діти. І ще тепер польські діти прозивають і бють українську дітвору, до дверей українських кляс кидають цеглинами та киями, а на стінах виписують обидливі слова на українців. На щастя німецька влада прикоротила їм ці виступи. І люди вдоволені зі своїх учителів, які працюють у школі, в читальні, що відсвяткувала кілька народніх свят. Крім того відчитано в читальні багато рефератів на культурні та освітні теми. Дай Боже, щоб інтенсивна праця кипіла далі в Журавиці.

КРИНИЧЧИНА

ЦИКЛЬ РЕФЕРАТІВ У КРИНИЦІ

Читальня »Просвіти« в Криниці-місті влаштовує кожної неділі в 5 год. попол. у віллі »Італія« сходини з рефератами на культурні й історичні теми. Після реферату — спів і гутірки.

ЯК ЗА НЕБІЖКУ — ПОЛЬЩІ...

Відділ новосанчівського „Арбайтсамту" у Криниці видав недавно відозву, яка між українцями викликала немиле враження. У німецькій частині відозви взивають до праці людей польської й української народности, а в польському перекладі читаємо: „народовосьці польскей і рускей" (?!)... Дивне, що поляки поводяться (як за Австрії) надто самопевно й провокуюче з українцями. Це довело до того, що — як довідуємося — уступив в останніх днях з цього відділу „Арбайтсамту" урядовець-українець п. Бойдуник.

ДИВНІ МІСТЕРІЇ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Направду дивні містерії діються в Криниці з українською мовою! На придорожних написах видніє на першому місці німецька мова, на другому польська, а щойно на третьому українська! Те саме також на вивісці маґістрату! А вже „найкращі" квітки можна бачити на афішах міського кіна в Криниці. Ось на останньому афіші читаємо: „Просит ся о неспіснане ся до Кіна"... Ради Бога! Чи нема в маґістраті у Криниці українця який звернув би на ці аномалії увагу! Та ж, як читаєш таку афішу, то можна здуріти.

(ЯрД.)

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ЛИПЕНЬ:

27. Субота — Онисима.
28. Неділя — 6 по Сош. † Володимира.
29. Понеділок — Антиногена.

В ДЕНЬ СВ. ВОЛОДИМИРА „УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО" У КРАКОВІ ТА РЕДАКЦІЯ „КРАКІВСЬКИХ ВІСТЕЙ" БАЖАЮТЬ ВП. ПРОФ. Д-РОВІ ВОЛОДИМИРОВІ КУБІЙОВИЧЕВІ НАЙКРАЩИХ ОСЯГІВ У ПРАЦІ — ДНІВ ЯСНИХ, ЛІТ ЩАСНИХ!

— **ПОВІДОМЛЯЄМО, ЩО САМОУЧОК НІМЕЦЬКОЇ МОВИ**, частина І. хвилево вичерпаний, друкується другий наклад. Нові замовлення полагодимо до 10 днів. **УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО.**

НЕ ВІЛЬНО ПОСИЛАТИ ГРОШЕЙ В ЛИСТАХ! Звертаємо увагу, що не вільно посилати грошей в листах, бо це не тільки не дозволене, але навіть підлягає карі. Передплату належить посилати тільки чеками або звичайними переказами.

— **ДИРИҐЕНТ З АНТВЕРПІІ.** По великих успіхах що їх мав перед кількома днями в Берліні голяндський диригент Вільгельм Менґельберґ, має їх тепер теж ґенеральний директор музики антверпської опери Генрих Нільс. По „Валькіре", що нею диригує тепер в Кельн, де він зрештою відомий ще зперед війни, відбуде кілька гостинних виступів і в інших містах Німеччини. Ось так тепер з великою інтенсивністю відбувається обмін культури між Німеччиною та окупованою Голяндією і Бельґією.

— **БЕЛЬҐІЙСЬКЕ МИСТЕЦТВО НИНІ.** В державному музею в Амстердамі відбувається вистава сучасного бельґійського мистецтва, що на ній можна бачити образи майже всіх визначних малярів і графіків сучасної Бельґії. Репрезентативні вистави бельґійського мистецтва, пляпуються уладити по німецьких містах, подібно як в Антверпен була недавно велика вистава картин німецьких малярів зі західніх частин Німеччини. В останніх днях відчинено в Брюссель вже всі музеї.

— **ПРАГА ПРИЗНАЄ НАГОРОДИ МИСТЦЯМ.** Місто Прага визначило знову багато високих нагород для чеських і німецьких мистців. На розписаний конкурс на драматичні твори в чеській мові вплинуло донині вже 310 творів. На нагороди призначено 50.000 корон.

Короткі вістки

= **ІТАЛІЙСЬКИЙ** уряд оголосив декрет, що забороняє вивозити будьякі товари з Італії та Альбанії.

= **АНҐЛІЙСЬКА** фльота сконфіскувала біля берегів Канади голяндський корабель „Князь Вільгельм II".

= **ПРЕЗИДЕНТ** Рузвельт підписав декрет, що забороняє урядвцям брати участь у політичному житті. Слід відмітити, що це протидемократичний декрет, який зовсім нехтує права громадянина.

ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА!

Повідомляємо Українське Громадянство на цьому боці Буга й Сяну, що вже в найближчому часі вийде з друку

Великий, ілюстрований

багатий змістом, мистецький оформленням

Калєндар-Альманах

„Українського Видавництва"

на 1941 рік.

Калєндар-Альманах міститиме оригінальні статті на всякі теми, дасть **багатий інформативний матеріял**, торкнеться майже **всіх ділянок людського знання**, дасть практичні вказівки в усіх галузях заінтересувань, широко й ясно зясує **господарсько-економічні питання.** Для Громадян наших окраїн стане незаступним помічником, книгою практичного знання, вчителем раціонального господарювання.

Калєндар-Альманах »Українського Видавництва« вийде в дуже **великому накладі**, дійде в найдальші закутини **Холмщини, Підляшшя, Лемківщини, Надсяння**, дійде до рук **кожного українця** у Велико-Німеччині.

Щоб вірно й ясно вийшла картина наших господарських надбань останнього неспокійного півріччя, щоб швидко в вірі сприйнялись статті, що про осяги говорять, про цілий поспішний процес економічного відродження тих українських земель, що найшлись у просторі Велико-Німеччини — необхідно зясувати цей стан в окремих **оголошеннях** на сторінках Календаря.

Саме тому творимо

окрему оголошенево - реклямову частину Календаря.

Це принесе подвійну користь: Спопуляризує Фірму й поширить круг її клієнтелі та дасть наглядний перегляд нашого життя в торговельно-промисловій ділянці.

Запрошуємо Українських Громадян і Всі Українські Установи в Ґенерал-Ґубернаторстві та Велико-Німеччині вмістити оголошення Своєї фірми в Календарі-Альманаху нашого Видавництва.

Тексти оголошень просимо присилати якнайскоріше, **останній речинець: 5. серпня** для оголошень **у редакційній частині, 10. серпня** для оголошень, що появляться в окремій частині при кінці Календаря.

Не зважаючи на **високий** наклад Календаря, **ціни оголошень низькі,** бо:

Ціла сторінка коштує 400.— зл., **$^{1}/_{2}$ стор.** 220.— зол., **$^{1}/_{4}$ стор.** 110.— зол., **$^{1}/_{8}$ стор.** — 60.— зол., **$^{1}/_{16}$ стор.** 35.— зол.

Формат календаря **210 мм x 155 мм.**

Оголошення в **редакційній** частині **50% дорожчі.** Менших оголошень не зможемо містити.

Хто платить належитість за оголошення згори, дістає 25% опусту.

Віримо, що помістите оголошення Вашої фірми в нашому Календарі.

»УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО« КРАКІВ,
Кармелітська вулиця 34/II.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Дрібних оголошень на кредит не поміщуємо. Просимо присилати гроші водночас із текстом оголошення! Цінник оголошень поміщений у кожному числі на останній сторінці вдолині.

КОПЕНГАГА. В. П. Д-р М., бувший Кореспондент »Нового Часу« в Данії. Подайте Свою адресу до »К. В«. Вітаю Вас! П. С-ий. 6-?

АДВОКАТ
ЯРОСЛАВ ГРИНЕВИЧ
відкрив свою канцелярію
в ГРУБЕШОВІ напроти пошти.

Фірма »Аграрія« сп. з обм. відп. в Кракові прийме двох фахових торговельників самостійно вести відділи. Вимоги: 1) практика в самостійному веденні підприємств; 2) фахова торговельна освіта; 3) знання німецької мови. — Зголошення слати на адресу: »Аграрія«, Краків, Страшевського 12. до дня 1. серпня 1940.

Українець-кавалер — пізнає жінку від 20—28 літ, пристійну, добре збудовану. Ціль матримоніяльна. Зголошення до Адм. »Кр. Вістей« під число »715«. 715 1-4

Пошукую шурина **Ропа Ілька зі Старої Соли. Стефа Ясеницька, Schnelldorf. Mittelfranken, Ortsgruppenleiter Ebert.** 738 1-3

Хто знає місце побуту моїх братів — Василя та Григорія прошу подати вістку на адресу: **Петро Брездень, Stalag X A, Gefangenennummer 4439 765** 1-1

До „Українського Видавництва" у Кракові

Робітники фабрики „Норддойче Гітте" в Бремені перевели поміж собою збірку на розбудову Українського Видавництва, яку започаткував д. Василишин Василь.

Поіменний спис жертводавців:

Василишин Василь 2.50; Прибила Іван 2.50; Данильців Григорій 2.50; Дмитрів Микола 2.50; Загородний Тадей 3.50; Будкевич Володимир 3.—; Оприско Роман 2.—; Горницький Степан 2.—; Боднар Григорій 1.50; Іщук Павло 2.—; Кравець Петро 1.50; Качайло Рисьо 1.50; Гриновець Петро 1.—; Стасів Андрій 1.—; Поцалуйка Антін 1.—; Гордієнко Іван 1—; Купрієнко Юрій 1—; Війтович Микола 1—; Панелик Іван 1—; Бідник Василь 1—; Березний Василь 1—; Темих Давид 1—; Городиський Карло 1—; Цимбалістий 1—; Федьків Петро 1—; Дмитраш Василь 1—; Малайний Іван 1—; Калужний Степан 1—; Курилас Ярослав 1—; Федиця Григорій 1—; Іщук Володимир 1—; Оліяр Іван 1—; Купчак Любомир 1—. Разом сорок вісім Р. М. (48.00). Хоч дрібні наші датки та гідні наслідування, бо якщо за нашим приміром підуть усі наші робітничі осередки в Великій Німеччині, тоді напевно наше В-во вповні зможе виконати свої великі завдання супроти нашого народу.

Василь Василишин.

Листування Адміністрації

— Передплатник „25" в Маґдебурґу: Стягнути Вас до Ґубернії не можемо. Готівку зол. 16.50 отримали — передплата вирівнана до кінця серпня ц.р.

— **Вп. Вішка Іван — Кіндельбрік:** Передплату на „Кр. В." з Німеччини просимо вислати до УНО в Берліні. Про це докладно написано на останній сторінці в кожнім числі „Кр. В.".

— **Вп. Остапчук Василь — Шмікерт:** Листа Вашого отримали. Часопис висилаємо. Оголошення помістимо. В інших справах зверніться до Укр. Центрального Комітету — Краків, Зелена 26. м. 11.

— **Вп. Кулик Василь — Кайзерштайнбурх:** По кінець липня ц. р. довжні Ви нам за передплату „Кр. В." зол. — 18, а за „І. В." 1 зол.

— **Вп. Анна Бліц — Бекліц:** Листа Вашого отримали — часопис висилаємо — адреса УНО в Берліні така: **Ukrainische Nationale Vereinigung e. V. Berlin, W. 50. Ausbackerstr. 15/II.**

— **Вп. Вонсуль Богдан — Сталяг:** Листа отримали — часописи висилаємо — адреса п. Олександра М. — Краків, Яблонівських 10/12.

— **Вп. проф. Хлюр М. — Ганновер:** Готівку зол. 8 отримали. Якщо доплатите зол. 6.20, Ваша передплата буде вирівнана до кінця липня ц. р. Похибку в адресі справили.

— **Вп. Іван Ванкевич — Левенгабен:** Готівку зл. 14 отримали. Якщо доплатите 1.25 зол., передплата буде вирівнана до кінця серпня ц. р.

— **Вп. Яворський Теодор — Маґлянд 44.** Готівку зол. 12.50 отримали. „Кр. В." і „М. Д." висилаємо.

— **Вп. Садло Ґеорґ — Вальдгайм:** Грошей Ваших ми не отримали. За передплату „К. В." належиться по кінець липня ц. р. 11.75 зол.

— **Вп. Ґоляй Павло — Цвайендорф:** Якщо доплатите ще 0.50 зл., Ваша передплата буде вирівнана до кінця серпня ц. р.

— **Вп. Хохонь Степан — Берлін:** Якщо доплатите ще зол. 2.40, то Ваша передплата буде вирівна до кінця серцня ц. р.

— **Вп. Бурачинський О. — Коніц:** Повідомляємо, що ми отримали всего зол. 10.50. Якщо доплатите ще 1.25 —ол., то пренумерата буде вирівнана до кінця серпня ц. р.

— **Вп. Кобзяр Володимир — Стараховичі:** Повідомляємо, що „Кр. В." висилаємо Вам правильно від 15. червня ц. р. Реклямуйте на пошті.

— **Впр. о. Сорокевич Іван — Війковичі:** Готівку зол. 11.50 отримали, передплата є вирівнана до кінця серпня ц. р. Часопис висилаємо правильно.

Дрібні оголошення

Старшини, підстаршини й козаки 6-ої Стрілецької дивізії відгукніться на адресу: Гриць Запара, Krakau, Orzeszkowa 7.

Д-р Олександре КУЛЬЧИЦЬКИЙ, — подай адресу до Адміністрації „Кр. Вістей" під „Ліля — Жан". 758 1-2

Пошукую брата Михайла ГАВРИШКА та Друзів із села Марковіль пов. Броди. Пишіть на адресу: Wattenstedt, über Braunschweig, Lager XI, Stube 758 Hawryschko Nikolaus. 760 1-2

УКРАЇНСЬКИЙ ДРАМ. ОПЕР. ТЕАТР під проводом Ів. Потюха в Сяноці, вул. А. Гітлера 19/I. — прийме доброго скрипача - диріґента на турне. 762 1-2

Пошукую брата Івана Воробця та знайомих із Добросина. Моя адреса: Worobeć Jakiw, Meerdorf-lager über Peine, Braunschweig. 764 1-1

ХТО знає місце побуту мого кузина Івана Жанковського зо Снятина (в останній час перебував у Кракові), зволить подати його адресу: Михайло Погорецький, Люблин, Сташіца 9. м. 6. 756 1-4

Крушельницького Ярослава взиваю, щоб віддав 425 зл., що взяв їх у березні в Любартові на закуп пальта. Хто знає його адресу, хай подасть її за винагородою. Д-р Кліш, Цісна ад Сянік. 766 1-1

Пошукую Семена Савіцького з села Волчковиць і інших знайомих зі Зборівщини. Зголосіться на мою адресу: Андрій Мельник, Pasewalk, Kaland str. 1.1 bei Müller. 767 1-1

Речинець надсилати матеріяли до „Таборового Календаря - Альманаха" продовжується до 20. серпня ц. р. включно. Друзі таборовики, зголосіть негайно свою участь у памятковій збірці! N. Kornijenko. Watenstedt 1., Lager XI. — 298 78 1 2

НІМЕЦЬ пошукує учителя української мови. Зголошення під „навчання ч. 640" просить слати до адміністрації „Кр. Вістей".

Степан Гнатюк із Волині шукає адреси Івана Волошина, що мабуть живе в Німеччині в місті Мюнхені. Вісті прошу посилати на адресу Stepan Hnatiuk. Stalag II.C., Gesangennummer: 5000 769 1-1

Миколу Мацька шукає Володимир Шаґала (полонений) Stalag II.C. III. komp. Gefangennummer 15291 770 1-1

Друзі зі села Підгайчики, пов. Перемишляни, відізвіться на мою адресу: Пилип Хомів, Stalag XX.A (5). Gesangennummer: 2710 771 1-1

Самостійний купець, нежонатий, шукає помічниці в праці та товаришки життя — українки. З охочою панночкою радо навяжу переписку, а фахова може дістати платну працю. Зголошуватись до „Кр. Вістей" під ч. „772". 772 1-2

Пошукую моїх друзів — Степана Шавеля й Ярослава Дударя з села Верхівців, копичинецького повіту. Хто про них знає, хай дасть відстку на мою адресу: Iwan Halabyckyj, Berlin—Weissensee. Brauhausstr. 12.II. bei Frau Tscharnik. 773 1-1

Дмитро Оренчук із родиною подає свою адресу: Freistadt-Oberdonau. A. Hitler Pl. 5. 774 1-1

Василь Жабич, Stalag V. C. Gefangennummer : 320 просить вістки про свойого брата — Луку Жабича з села Жукотина, турчанського повіту. 775 1-1

Михайло Мудрий і всі Знайомі, Друзі, прошу зголоситися на адресу: Wladimir Kuptschyk Meerdorf 82. bei Otto Stöter, über Peine. 776 1 1

Розводи в Духовному Суд. веде та в справах розводових інформує Консисторський Оборонець Павло Денисенко, Варшава, Вспульна 60/4. 4-6

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/6 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередню адресу.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату, чи книжки з Ґенерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem".Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil; Hauptschriftleiter L. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102 79